

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2566 และแนวโน้มปี 2567

Agricultural Economic Outlook

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

คำนำ

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้จัดทำเอกสารภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2566 และแนวโน้มปี 2567 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานผลการวิเคราะห์ปัจจัยและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรและทิศทางการเติบโตของภาคเกษตรในปี 2566 และการคาดการณ์แนวโน้มในปี 2567 ตลอดจนเผยแพร่บทความที่เป็นผลการศึกษาและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนใช้ประโยชน์

การจัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการสนับสนุนข้อมูลด้านเศรษฐกิจการเกษตรจากศูนย์สารสนเทศการเกษตร ข้อมูลดัชนีเศรษฐกิจการเกษตรจากศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ สถานการณ์ราคาสินค้าจากสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร และบทความจากส่วนต่าง ๆ ในกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร และกองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ รวมทั้งได้มีการประมวลสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในภาพรวมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร โดยใช้ข้อมูลจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน และหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

หากท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กรุณาแจ้งกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร โทรศัพท์ 0-2940-6488 หรืออีเมล bappecon@gmail.com เพื่อจะได้ปรับปรุงรายงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ธันวาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
ส่วนที่ 1 ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2566 และแนวโน้มปี 2567	1
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจภายนอก	2
เศรษฐกิจไทยในภาพรวม	9
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจการเกษตร	11
ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2566	31
แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรปี 2567	39
ส่วนที่ 2 ดัชนีความเหมาะสมของเกษตรกรปี 2565	49
ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาสินค้ามันสำปะหลัง เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพในพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Northeastern Economic Corridor: NeEC)	59
ส่วนที่ 4 ยกระดับเกษตรไทยด้วยเทคโนโลยี Generative AI และ GIS	65

บทสรุปผู้บริหาร

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2566

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2566 ขยายตัวร้อยละ 0.3 เมื่อเทียบกับปี 2565 โดยสาขาปศุสัตว์ สาขาประมง สาขาบริการทางการเกษตร และสาขาป่าไม้ ขยายตัวร้อยละ 4.7 2.2 0.6 และ 2.5 ตามลำดับ ขณะที่สาขาพืช หดตัวร้อยละ 1.3

ปัจจัยบวก

- ในช่วงครึ่งแรกของปี 2566 ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำที่สำคัญและในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ มีเพียงพอสำหรับการเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และทำประมง รวมถึงสภาพอากาศโดยทั่วไปที่เอื้ออำนวย ทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกและทำการผลิตมากขึ้น
- ราคาสินค้าเกษตรหลายชนิดในช่วงปีที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี จูงใจให้เกษตรกรเพิ่มการผลิต และมีการบำรุงดูแลรักษามากขึ้น
- การบริหารจัดการฟาร์มปศุสัตว์และประมงที่ดี รวมทั้งมีการดูแลเฝ้าระวังโรคระบาด อย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง ทำให้สถานการณ์การผลิตสินค้าปศุสัตว์และประมงปรับตัวดีขึ้น

○ เศรษฐกิจไทยปรับตัวดีขึ้นจากภาคบริการและภาคการท่องเที่ยวที่ขยายตัวได้ต่อเนื่อง ทำให้ภาคการผลิตและการค้าฟื้นตัวดีขึ้น มีการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น ประชาชนมีรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายได้มากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น

○ ประเทศผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลกอย่างอินเดียประสบภัยธรรมชาติที่รุนแรง ทำให้ผลผลิตสินค้าเกษตรเสียหาย และมีความกังวลว่าปริมาณผลผลิตจะไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ จึงมีการจำกัดหรือระงับการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์บางชนิด อาทิ ข้าว น้ำตาล ทำให้ประเทศต่าง ๆ มีความต้องการนำเข้าสินค้าเกษตรจากไทยเพิ่มขึ้น

ปัจจัยลบ

○ สภาพอากาศที่แปรปรวน และการเข้าสู่ปรากฏการณ์เอลนีโญ

- ในช่วงปลายปี 2565 ต่อเนื่องถึงต้นปี 2566 ภาคตะวันออก ซึ่งเป็นแหล่งผลิตผลไม้ที่สำคัญของประเทศไทยประสบปัญหาฝนตกหนักและลมแรง ทำให้ดอกและผลอ่อนร่วงหล่นเสียหาย นอกจากนี้ ในช่วงปลายเดือนมีนาคม - ต้นเดือนเมษายน 2566 เกิดพายุฤดูร้อนและลมกระโชกแรงในบางพื้นที่ของภาคตะวันออก อาทิ จังหวัดระยองและจันทบุรี ส่งผลให้ทุเรียนที่ใกล้เก็บเกี่ยวบางส่วนร่วงเสียหาย

- ฤดูฝนที่มาล่าช้า และการเข้าสู่ภาวะเอลนีโญในเดือนกรกฎาคม 2566 ทำให้เกิดภาวะแห้งแล้งและฝนทิ้งช่วง ทำให้ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ ลดลง ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและความสมบูรณ์ของพืชหลายชนิด อาทิ ข้าว สับปะรดโรงงาน ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และลำไย

○ ราคาปัจจัยการผลิตหลายชนิดยังอยู่ในระดับสูง ทั้งราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยเคมี และวัตถุดิบอาหารสัตว์ ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีการปรับลด/ปรับเปลี่ยนการใช้ปุ๋ยและอาหารสัตว์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิต

○ เศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าชะลอตัว และภาวะเงินเฟ้อที่สูงขึ้นในหลายประเทศ ทำให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง

○ ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ยืดเยื้อ สงครามการสู้รบระหว่างอิสราเอลและฮามาส และการแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานโลกและการค้าระหว่างประเทศ ทำให้เศรษฐกิจโลกฟื้นตัวช้า

แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรในปี 2567 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 0.7 – 1.7

โดยสาขาพืช ขยายตัวร้อยละ 0.6 – 1.6 สาขาปศุสัตว์ ขยายตัวร้อยละ 1.7 – 2.7 สาขาประมง ขยายตัวร้อยละ 0.5 – 1.5 สาขาบริการทางการเกษตร ขยายตัวร้อยละ 0.3 – 1.3 และสาขาป่าไม้ ขยายตัวร้อยละ 2.4 – 3.4 โดยมีปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

○ **การดำเนินนโยบายของภาครัฐ** ความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพการผลิตและบริหารจัดการสินค้าเกษตร อาทิ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต ส่งเสริมการรวมกลุ่มทำการผลิต และแปรรูปสินค้าเกษตร ยกกระดับสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน เป็นสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง เป็นที่ยอมรับของตลาด และตอบใจผู้บริโภคโดยใช้หลักการตลาดนำการผลิตเพื่อบริหารจัดการสินค้าเกษตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมถึงพัฒนาระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตร บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งระบบเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งและน้ำท่วม สนับสนุนการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการวางแผน ใ้ละวาง เตือนภัย ตลอดจนระบบประกันภัยและการรองรับความเสี่ยงต่าง ๆ

○ **ความต้องการสินค้าเกษตรในตลาดโลกที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น** เพื่อรองรับความมั่นคงทางด้านอาหาร เนื่องจากหลายประเทศประสบภัยพิบัติที่รุนแรง ประกอบกับประเทศผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลกจำกัดหรือระงับการส่งออกสินค้าเกษตรบางชนิด ทำให้หลายประเทศมีความกังวลว่าจะมีผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ

○ **ราคาสินค้าเกษตรหลายชนิดยังอยู่ในเกณฑ์ดี** จากปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากผลกระทบของปรากฏการณ์เอลนีโญ และภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น

○ **แนวโน้มเศรษฐกิจไทยปี 2567 ที่คาดว่าจะขยายตัว** โดยเฉพาะการบริโภคภายในประเทศและการท่องเที่ยวที่คาดว่าจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และรวมถึงการส่งออกที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่ปรับตัวดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2567 ยังมีปัจจัยเสี่ยงและสถานการณ์สำคัญที่ต้องติดตาม ได้แก่

○ **ปรากฏการณ์เอลนีโญ** ที่คาดว่าจะยังส่งผลจนถึงเดือนเมษายน 2567 อาจทำให้เกิดภัยแล้งที่รุนแรง ส่งผลกระทบต่อพื้นที่และผลผลิตทางการเกษตร

○ **ราคาปัจจัยการผลิตที่ยังคงอยู่ในระดับสูง** ทั้งราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดโรคและแมลง และวัตถุดิบอาหารสัตว์ ซึ่งจะทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อราคาสินค้าเกษตรและความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

○ **แนวโน้มเศรษฐกิจโลกที่ยังมีทิศทางชะลอลด** โดยเฉพาะประเทศคู่ค้าสำคัญทั้งจีน สหรัฐอเมริกา ประเทศในกลุ่มยูโรโซน ส่งผลต่อการค้าและความต้องการสินค้าเกษตรของไทย

○ **ภาวะเงินเฟ้อที่ยังมีแนวโน้มอยู่ในระดับสูง** ส่งผลต่อกำลังซื้อของผู้บริโภค รวมถึงความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ที่อาจส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันทางการค้าสินค้าเกษตรไทย

○ **ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์** ทั้งสงครามระหว่างอิสราเอลและฮามาสที่ยังมีความไม่แน่นอนสูง และความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ยังคงยืดเยื้อ

○ **กฎระเบียบและมาตรการกีดกันทางการค้า** ของหลายประเทศที่มีความเข้มงวดมากขึ้น โดยเฉพาะสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา รวมถึงจีนที่มีความเข้มงวดในการนำเข้าสินค้าเกษตรมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของไทย

อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร

หน่วย: ร้อยละ

สาขา	ปี 2566	ปี 2567
ภาคเกษตร	0.3	0.7 – 1.7
พืช	-1.3	0.6 – 1.6
ปศุสัตว์	4.7	1.7 – 2.7
ประมง	2.2	0.5 – 1.5
บริการทางการเกษตร	0.6	0.3 – 1.3
ป่าไม้	2.5	2.4 – 3.4

ที่มา: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (ประมาณการ ณ เดือนพฤศจิกายน 2566)

▶▶▶ ส่วนที่ 1

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2566

และแนวโน้มปี 2567

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2566 และแนวโน้มปี 2567

1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจภายนอก

1.1 เศรษฐกิจโลก

ในเดือนตุลาคม 2566 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจโลกปี 2566 จะขยายตัวร้อยละ 3.0 ชะลอตัวลงเมื่อเทียบกับปี 2565 ที่ขยายตัวร้อยละ 3.5 เนื่องจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกต้องเผชิญกับปัจจัยกดดันหลายประการ อาทิ กิจกรรมการบริการ การท่องเที่ยว และการผลิตชะลอตัวลง การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารกลางในหลายประเทศ เพื่อลดแรงกดดันด้านเงินเฟ้อ โดยคาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปของโลกในปี 2566 จะอยู่ที่ร้อยละ 5.9 ลดลงจากร้อยละ 9.2 ในปี 2565 แต่ยังคงสูงกว่าระดับก่อนเกิดการระบาดของโควิด-19 (ปี 2560-2562) ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 3.5

เมื่อพิจารณาถึงเศรษฐกิจของประเทศที่สำคัญ คาดว่า **สหรัฐอเมริกา** ขยายตัวร้อยละ 2.1 เนื่องจากการลงทุนทางธุรกิจดีขึ้นและการบริโภคฟื้นตัว สะท้อนจากอัตราการว่างงานที่อยู่ในระดับต่ำ สำหรับ**เศรษฐกิจกลุ่มยูโรโซน** (ประเทศเยอรมนี ฝรั่งเศส อิตาลี และสเปน) ขยายตัวร้อยละ 0.7

เนื่องจากเศรษฐกิจของฝรั่งเศส อิตาลี และสเปนยังขยายตัว ขณะที่เศรษฐกิจของเยอรมนีซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดในกลุ่มสมาชิกหดตัว เนื่องจากการดำเนินนโยบายทางการเงินแบบเข้มงวดของธนาคารกลางยุโรปที่ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจชะลอตัวลงในด้านเศรษฐกิจญี่ปุ่น ขยายตัวร้อยละ 2.0 เนื่องจากภาคการท่องเที่ยวฟื้นตัวดีขึ้น การสนับสนุนด้านนโยบายเพื่อกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงการส่งออกรถยนต์ที่ฟื้นตัวจากปัญหาด้านห่วงโซ่อุปทาน เศรษฐกิจจีน ขยายตัวร้อยละ 5.0 เนื่องจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 ตั้งแต่ช่วงปลายปี 2565 และการเปิดประเทศเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2566 ส่งผลให้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการใช้จ่ายภายในประเทศเพิ่มขึ้น รวมทั้งภาคบริการฟื้นตัวขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีความเสี่ยงที่สำคัญ คือ สถานการณ์ในภาคอสังหาริมทรัพย์ที่ยังไม่คลี่คลาย ความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ยังตึงเครียดทั้งสถานการณ์ในไต้หวัน ปัญหาเชิงโครงสร้างและความไม่แน่นอนของนโยบายสำหรับเศรษฐกิจอาเซียน 5 (ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม) ขยายตัวร้อยละ 4.2 จากการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การส่งออกยังคงชะลอตัวตามเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า และสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจในช่วงต้นปี ขณะที่อัตราเงินเฟ้อของกลุ่มประเทศอาเซียน 5 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ส่งผลให้ธนาคารกลางของประเทศกลุ่มอาเซียนดำเนินนโยบายการเงินแบบเข้มงวด

ทั้งนี้ IMF คาดว่าเศรษฐกิจโลกในปี 2567 จะขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 2.9 ซึ่งการเติบโตมีแนวโน้มชะลอตัวลงเมื่อเทียบกับปี 2566 ทั้งในภาพรวมและรายประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาและจีน เนื่องจากสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครนและวิกฤตด้านพลังงาน รวมถึงอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ปรับสูงขึ้นในหลายประเทศ ความเสี่ยงจากวิกฤตอสังหาริมทรัพย์ในจีน และราคาสินค้าโภคภัณฑ์ที่ผันผวน โดยคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา ยูโรโซน ญี่ปุ่น จีน และอาเซียน 5 จะขยายตัวร้อยละ 1.5, 1.2, 1.0, 4.2 และ 4.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกและประเทศต่าง ๆ

หน่วย: ร้อยละ

ประเทศ	ปี 2565	ปี 2566f	ปี 2567f
โลก	3.5	3.0	2.9
สหรัฐอเมริกา	2.1	2.1	1.5
ยูโรโซน*	3.3	0.7	1.2
ญี่ปุ่น	1.0	2.0	1.0
จีน	3.0	5.0	4.2
อาเซียน 5**	5.5	4.2	4.5

ที่มา: World Economic Outlook, October 2023, IMF

หมายเหตุ: * ประเทศเยอรมนี ฝรั่งเศส อิตาลี และสเปน

** ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม

f ตัวเลขประมาณการ

1.2 เศรษฐกิจการเกษตรโลก

สถานการณ์ด้านราคาสินค้าเกษตรและอาหารในตลาดโลก สะท้อนจากดัชนีราคาอาหารซึ่งจัดทำโดยองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) พบว่า ดัชนีราคาอาหารเฉลี่ยในปี 2566 (เดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2566) อยู่ที่ระดับ 124.5 ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 144.7 หรือลดลงร้อยละ 14.0 โดยกลุ่มสินค้าที่มีราคาเฉลี่ยลดลง ได้แก่ เนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์นม ธัญพืช และน้ำมันพืช ส่วนกลุ่มสินค้าที่มีราคาเพิ่มขึ้น คือ น้ำตาล สำหรับรายละเอียดในแต่ละกลุ่มสินค้านี้มีดังนี้

- ❖ ราคาสินค้ากลุ่มเนื้อสัตว์เฉลี่ยลดลง โดยราคาเนื้อสัตว์ปีกลดลง เนื่องจากสหรัฐอเมริกาและบราซิลซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตหลักมีผลผลิตเพิ่มขึ้น ประกอบกับผู้บริโภคมีความต้องการนำเข้าที่ลดลงจากการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนกในบางประเทศ ด้านราคาเนื้อวัวลดลง เนื่องจากออสเตรเลียซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตหลักมีผลผลิตเพิ่มขึ้น สำหรับราคาเนื้อแกะลดลง เนื่องจากปริมาณผลผลิตของออสเตรเลียที่เพิ่มขึ้นจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวย แม้ว่าความต้องการนำเข้าจะชะลอตัวลงในขณะที่ราคาเนื้อสุกรเพิ่มขึ้นจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นและการระบาดของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (ASF) ในหลายพื้นที่ของทวีปยุโรป ส่งผลให้มีความต้องการนำเข้าเนื้อสุกรจากแหล่งอื่นเพิ่มขึ้น

- ❖ ราคาสินค้ากลุ่มผลิตภัณฑ์นมเฉลี่ยลดลง โดยราคาเนยแข็งลดลงตามผลผลิตนมของโลกที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับความต้องการนำเข้าของประเทศในเอเชียลดลง ด้านราคานมผงลดลง เนื่องจากจีนยังมีผลผลิตภายในประเทศเพียงพอ อีกทั้งเศรษฐกิจชะลอตัวลง ทำให้มีความต้องการนำเข้า

ลดลง สำหรับราคาเนยลดลง เนื่องจากความต้องการของธุรกิจบริการและอาหารลดลง และค่าเงินของประเทศในเอเชียอ่อนค่าลงเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ

❖ ราคาสินค้ากลุ่มธัญพืชเฉลี่ยลดลง โดยราคาข้าวสาลีลดลง เนื่องจากออสเตรเลียและรัสเซียมีผลผลิตเพิ่มขึ้น ประกอบกับความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ยืดเยื้อ ทำให้ยูเครนมีการส่งออกลดลง ส่งผลให้ตลาดส่งออกอื่น ๆ มีการแข่งขันที่รุนแรง ด้านราคาข้าวบาร์เลย์ลดลงจากผลผลิตในประเทศซีกโลกใต้ที่เพิ่มขึ้นตามฤดูกาล สำหรับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ลดลง เนื่องจากสหรัฐอเมริกาและบราซิลมีผลผลิตเพิ่มขึ้น ประกอบกับยูเครนซึ่งเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่มีปริมาณการส่งออกลดลง ในขณะที่ราคาข้าวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตทั่วโลกลดลงจากสภาพอากาศแปรปรวนและปรากฏการณ์เอลนีโญ ประกอบกับมีความกังวลเกี่ยวกับการระงับการส่งออกข้าวของอินเดีย

❖ ราคาสินค้ากลุ่มน้ำมันพืชเฉลี่ยลดลง โดยราคาน้ำมันเมล็ดดอกทานตะวันลดลง เนื่องจากกลุ่มประเทศแถบทะเลดำและยุโรปมีปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดมากจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก ส่วนราคาน้ำมันปาล์มลดลง เนื่องจากผลผลิตที่เพิ่มขึ้นในอินโดนีเซียและมาเลเซีย สำหรับราคาน้ำมันถั่วเหลืองลดลง เนื่องจากบราซิลมีผลผลิตล้นตลาด และปริมาณถั่วเหลืองในสต็อกของสหรัฐอเมริกามีจำนวนมาก และราคาน้ำมันเรพซีดลดลงจากความต้องการนำเข้าที่ลดลง ซึ่งเป็นผลจากการแข่งขันกับน้ำมันพืชชนิดอื่นในตลาด

❖ ราคาน้ำตาลเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศผู้ผลิตหลักทั้งอินเดียและไทยมีผลผลิตอ้อยลดลง ซึ่งเป็นผลจากสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกอ้อย ประกอบกับบราซิลมีการปรับลดปริมาณการผลิตน้ำตาล ส่งผลให้ราคาน้ำตาลในตลาดโลกปรับตัวเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้นยังส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำตาลอีกด้วย

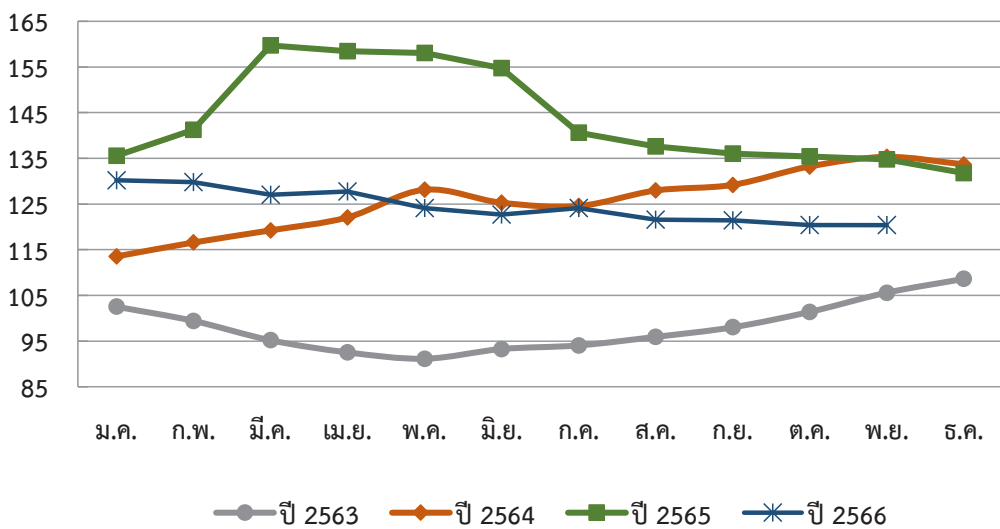

ตารางที่ 2 ดัชนีราคาอาหารโลก จำแนกตามกลุ่มสินค้า

กลุ่มสินค้า	เฉลี่ย ม.ค. - พ.ย.		อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ปี 2565	ปี 2566	
ดัชนีราคาอาหารโลก	144.7	124.5	-14.0
เนื้อสัตว์	119.4	115.0	-3.7
ผลิตภัณฑ์นม	142.7	119.1	-16.6
ธัญพืช	155.3	131.6	-15.3
น้ำมันพืช	191.7	126.7	-33.9
น้ำตาล	114.2	146.0	27.8

ที่มา: จากการคำนวณ โดยใช้ข้อมูลจาก FAO

ดัชนีราคาอาหารโลก ปี 2563 – 2566 (Food Price Index, 2014 – 2016 = 100)

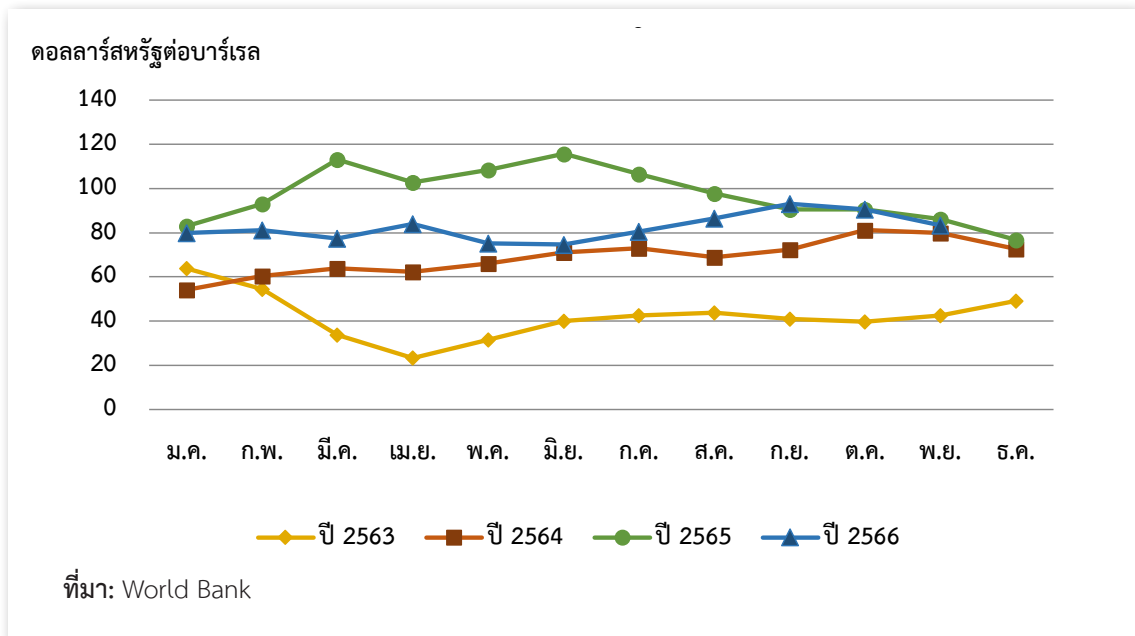
ที่มา: FAO

1.3 ราคาน้ำมันในตลาดโลก

ราคาน้ำมันดิบคูไบในเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2566 เฉลี่ยอยู่ที่ 82.41 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ 98.89 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล หรือลดลงร้อยละ 16.66 โดยมีสาเหตุจากความต้องการใช้น้ำมันของสหรัฐอเมริกาและจีนที่ชะลอตัวจากเศรษฐกิจภายในประเทศด้านการผลิตและการจ้างงานที่ลดลง นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกาและเวเนซุเอลามีแนวโน้มเพิ่มกำลังการผลิตอย่างต่อเนื่อง โดยสหรัฐอเมริกาเพิ่มกำลังการผลิตถึง 1 ล้านบาร์เรลต่อวันสำหรับสงครามระหว่างอิสราเอลและกลุ่มฮามาส แม้จะยังคงดำเนินอยู่ แต่อยู่ในวงจำกัดไม่ขยายวงกว้างเป็นสงครามภูมิภาค จึงไม่ส่งผลกระทบต่อการผลิตน้ำมันมากนัก

ราคาน้ำมันดิบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปัจจัยสำคัญที่ต้องติดตาม คือ นโยบายการผลิตน้ำมันดิบของกลุ่ม OPEC+ ซาอุดีอาระเบีย และรัสเซีย ที่จะมีการปรับลดกำลังการผลิตลง การกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการปรับลดอัตราดอกเบี้ยของจีน และสถานการณ์การสู้รบระหว่างอิสราเอลและกลุ่มฮามาสที่อาจจะทวีความรุนแรงขึ้นหรือขยายวงกว้างไปยังประเทศใกล้เคียงที่ให้การสนับสนุนคู่ขัดแย้ง อย่างไรก็ตาม ความต้องการใช้พลังงานของสหรัฐอเมริกา ยุโรป และอังกฤษ อาจลดลงตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากมีการใช้นโยบายการเงินที่เข้มงวด และมีแนวโน้มเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเพื่อควบคุมอัตราเงินเฟ้อ

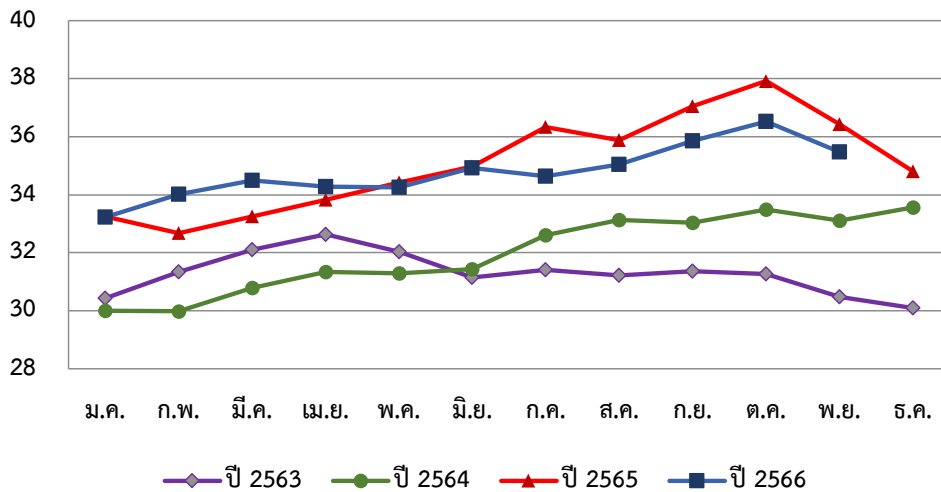
ราคาน้ำมันดิบคูไบ

1.4 อัตราแลกเปลี่ยน

อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐเฉลี่ยเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2566 อยู่ที่ 34.79 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ แข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ 35.09 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ หรือแข็งค่าร้อยละ 0.85 เป็นผลมาจากธนาคารกลางสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มยุติการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายตามเงินเฟ้อที่เริ่มผ่อนคลาย ทำให้นักลงทุนหันมาถือครองเงินบาทมากขึ้น ส่งผลให้มีกระแสเงินทุนไหลเข้าในตลาดทุนไทยเพิ่มขึ้น ประกอบกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศกลับเข้าสู่ภาวะปกติมากขึ้น การบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนขยายตัวในเกณฑ์ดี และภาคการท่องเที่ยวฟื้นตัว มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามายังประเทศไทยเพิ่มขึ้น ทำให้ความต้องการเงินบาทมากขึ้น

อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

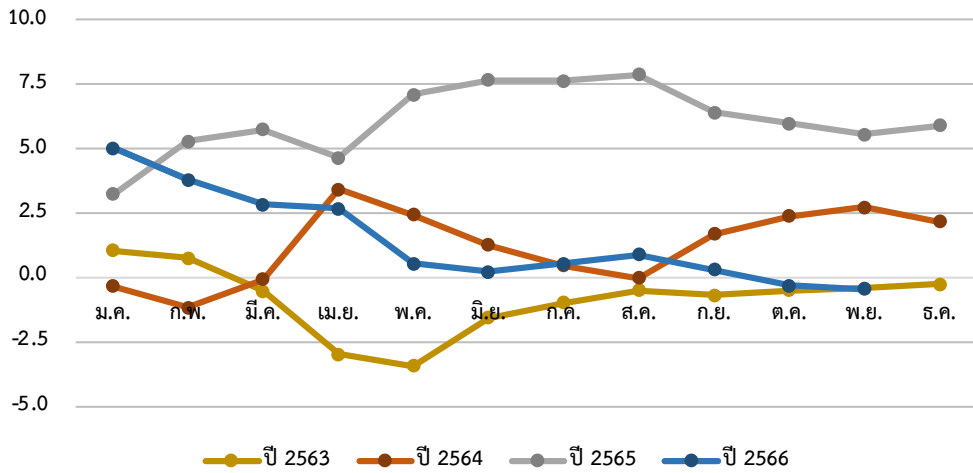
2. เศรษฐกิจไทยในภาพรวม

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) คาดว่าเศรษฐกิจไทยในปี 2566 จะขยายตัวร้อยละ 2.5 (ณ วันที่ 20 พฤศจิกายน 2566) โดยมีสมมติฐานที่สำคัญ ได้แก่ 1) การส่งออกสินค้าขยายตัวชะลอลงตามเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า 2) การลงทุนภาครัฐในปี 2566 ลดลง เนื่องจากการโอนเปลี่ยนแปลงวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนประจำปี พ.ศ. 2566 และการปรับลดกรอบวงเงินลงทุนรัฐวิสาหกิจปี พ.ศ. 2567 ส่งผลให้การเบิกจ่ายงบลงทุนในไตรมาสสุดท้ายของปี 2566 ต่ำกว่าที่ประมาณการไว้เดิม 3) การเบิกจ่ายงบประมาณของรัฐบาลอยู่ในระดับต่ำกว่าที่ประมาณการไว้เดิม และ 4) การบริโภคของภาคเอกชนยังขยายตัวในระดับสูง และมีแนวโน้มขยายตัวดีต่อเนื่องตามการฟื้นตัวของตลาดแรงงาน

สศช. คาดว่าเศรษฐกิจไทยปี 2567 จะขยายตัวในช่วงร้อยละ 2.7 – 3.7 โดยมีปัจจัยสนับสนุน คือ 1) การส่งออกสินค้ากลับมาขยายตัวได้อย่างช้า ๆ สอดคล้องกับเศรษฐกิจโลกที่คาดว่าจะยังขยายตัวได้ต่อเนื่อง โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา จีน และญี่ปุ่น 2) การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวในเกณฑ์ดี โดยมียอดขอรับการส่งเสริมการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ภาครัฐมีการดำเนินมาตรการส่งเสริมการลงทุนของภาครัฐอย่างต่อเนื่องเช่นกัน 3) การอุปโภคบริโภคภายในประเทศขยายตัวต่อเนื่อง โดยคาดว่าอัตราเงินเฟ้อจะทรงตัวในระดับต่ำภายใต้กรอบเป้าหมายนโยบายการเงิน ขณะที่ตลาดแรงงานปรับตัวดีขึ้นจากการจ้างงานนอกภาคเกษตร และ 4) ภาคการท่องเที่ยวปรับตัวดีขึ้น โดยมีมาตรการยกเว้นการตรวจลงตราของนักท่องเที่ยวจีน คาซัคสถาน รัสเซีย อินเดีย และไต้หวัน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามามากขึ้น รวมทั้งมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มเติมของภาครัฐ อาทิ โครงการปึกหมุดมูใหม่ เปิดไทยมุมต่าง (Unseen New Chapters) และโครงการ Amazing Thailand NFTs ที่จะช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในประเทศให้ปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง

สำหรับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย คณะกรรมการนโยบายการเงินมีมติเป็นเอกฉันท์ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2566 ให้คงอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ร้อยละ 2.50 ต่อปี เนื่องจากเศรษฐกิจไทยภาพรวมอยู่ในทิศทางฟื้นตัวต่อเนื่อง แม้ว่าภาคการส่งออกและการผลิตที่เกี่ยวข้องจะชะลอตัวลง และคาดว่าในปี 2567 และ 2568 เศรษฐกิจไทยจะขยายตัวอย่างสมดุลมากขึ้น จากการใช้จ่ายภายในประเทศ การท่องเที่ยว และการส่งออกที่ฟื้นตัว ทั้งนี้ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยในเดือนมกราคม – พฤศจิกายน 2566 อยู่ที่ร้อยละ 1.4 และในปี 2567 มีแนวโน้มสูงขึ้นตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและแรงกดดันทางด้านอุปทานจากปรากฏการณ์เอลนีโญ

อัตราเงินเฟ้อทั่วไป

ที่มา : กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจการค้า สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
กระทรวงพาณิชย์

3. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจการเกษตร

3.1 ปัจจัยพื้นฐาน

1) เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว และเนื้อที่ให้ผลของพืชที่สำคัญ

ในปี 2566 เนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปรัง เนื้อที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่เก็บเกี่ยวอ้อยโรงงาน เนื้อที่ให้ผลยางพารา และเนื้อที่ให้ผลปาล์มน้ำมัน เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ส่วนเนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปี และเนื้อที่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังลดลง โดยคาดว่าในปี 2567 เนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปี เนื้อที่ให้ผลยางพารา และเนื้อที่ให้ผลปาล์มน้ำมัน จะมีทิศทางเพิ่มขึ้น ขณะที่เนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปรัง เนื้อที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลัง และเนื้อที่เก็บเกี่ยวอ้อยโรงงาน มีแนวโน้มลดลง

ตารางที่ 3 เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว และเนื้อที่ให้ผลของพืชที่สำคัญ (Outlook)

หน่วย: ล้านไร่

สินค้า	ปี 2565	ปี 2566*	อัตรา การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ปี 2567*	อัตรา การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
ข้าวนาปี	62.84	61.93	-1.45	62.31	0.62
ข้าวนาปรัง	9.55	11.10	16.25	9.88	-11.01
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	6.47	6.84	5.72	6.77	-1.11
มันสำปะหลัง**	9.92	9.35	-5.76	9.05	-3.22
อ้อยโรงงาน (รวมพันธุ์)**	9.17	10.49	14.41	9.57	-8.78
ยางพารา***	22.03	22.08	0.24	22.19	0.48
ปาล์มน้ำมัน***	6.13	6.25	1.85	6.38	2.14

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ: * ข้อมูลพยากรณ์ ณ เดือนพฤศจิกายน 2566

** เนื้อที่เก็บเกี่ยว

*** เนื้อที่ให้ผล

2) สภาพลมฟ้าอากาศ (กรมอุตุนิยมวิทยา)

กรมอุตุนิยมวิทยาได้ประเมินผลกระทบของลมฟ้าอากาศที่มีต่อพืชในประเทศไทย ในช่วงฤดูเพาะปลูก โดยจัดทำเป็นรายเดือน ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงกันยายนของทุกปี ซึ่งเป็นระยะที่ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ การประเมินนี้จะพิจารณาเฉพาะผลกระทบอันเนื่องมาจากสภาวะฝน และพิจารณาจากค่า Generalized Monsoon Index (GMI) ซึ่งเป็นค่าดัชนีความแห้งแล้งทางการเกษตร ที่แสดงถึงผลกระทบที่เกิดแก่พืชที่กำลังเจริญเติบโต อันมีสาเหตุเนื่องมาจากการขาดแคลนความชื้น โดย GMI จะมีค่าขึ้นอยู่กับปริมาณฝนรายเดือนในระหว่างช่วงฤดูมรสุมนั้น ๆ

เดือนมิถุนายน 2566 ประเทศไทยมีฝนตกเกือบตลอดเดือนจากอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้กำลังปานกลางถึงค่อนข้างแรงพัดปกคลุมทะเลอันดามัน ประเทศไทย และอ่าวไทย ตลอดเดือน ประกอบกับหย่อมความกดอากาศต่ำปกคลุมชายฝั่งประเทศเมียนมาในช่วงต้นเดือน นอกจากนี้ยังมีร่องมรสุมพาดผ่านตอนบนของภาคเหนือและประเทศลาวตอนบนเป็นช่วง ๆ โดยพาดเข้าสู่หย่อมความกดอากาศต่ำที่ปกคลุมบริเวณประเทศเวียดนามตอนบนและอ่าวตังเกี๋ยเกือบตลอดเดือน อย่างไรก็ตามในเดือนนี้มีปริมาณและการกระจายของฝนไม่สม่ำเสมอ ทำให้มีปริมาณฝนรวมต่ำกว่าค่าปกติในเกือบทุกภาค เมื่อพิจารณาภาพรวมของทั้งประเทศไทยพบว่าปริมาณฝนรวมเฉลี่ยทั้งประเทศต่ำกว่าค่าปกติร้อยละ 18 ส่วนอุณหภูมิจึงเฉลี่ยทั้งประเทศสูงกว่าค่าปกติ 0.7 องศาเซลเซียส สำหรับบริเวณที่มีปริมาณฝนรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บริเวณแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งวัดปริมาณฝนได้ 5.3 มิลลิเมตร (ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 96.3) ส่วนบริเวณที่มีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด วัดปริมาณฝนได้ 460.6 มิลลิเมตร (สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 126.2) โดยปริมาณฝนรวมมากที่สุดของประเทศไทยวัดได้ 565.1 มิลลิเมตรที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด แต่เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยแล้วยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 31.2

ผลการวิเคราะห์ GMI : พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์ปกติถึงแล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0 - 60) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย ลำพูน น่าน อุตรดิตถ์ ตาก เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร มุกดาหาร ชัยภูมิ นครราชสีมา ชัยนาท สุพรรณบุรี ลพบุรี กาญจนบุรี กรุงเทพมหานคร ชลบุรี ระยอง ตราด เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ พังงา ภูเก็ต และกระบี่ ที่แล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0 - 20) สำหรับบริเวณพื้นที่ทางด้านตะวันออกของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงภาคใต้ฝั่งตะวันออก ได้แก่ จังหวัดพะเยา ลำปาง เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ สกลนคร ขอนแก่น ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ลพบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี อยุธยา ปราจีนบุรี สงขลา พัทลุง ปัตตานี นราธิวาส และตรัง มีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์ความชื้นสูงกว่าปกติ (GMI มีค่าระหว่าง 61 - 90)

เดือนกรกฎาคม 2566 มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมทะเลอันดามัน ประเทศไทย และอ่าวไทยตลอดเดือน ประกอบกับร่องมรสุมได้พาดผ่านบริเวณประเทศไทยตอนบนในระยะครึ่งหลังของเดือน โดยพาดผ่านบริเวณภาคเหนือตอนบน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนระยะหนึ่ง ก่อนจะเลื่อนลงไปพาดผ่านภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เข้าสู่หย่อมความกดอากาศต่ำบริเวณชายฝั่งประเทศเวียดนาม กับมีหย่อมความกดอากาศต่ำปกคลุมบริเวณประเทศเวียดนามตอนบนเป็นระยะๆ อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อน “ตาลิม (TALIM, 2304)” บริเวณทะเลจีนใต้ตอนบน ที่เคลื่อนขึ้นฝั่งประเทศจีนตอนใต้เมื่อวันที่ 17 แล้วเคลื่อนผ่านชายฝั่งประเทศจีน และเข้าสู่ประเทศเวียดนามตอนบนวันที่ 18 ลักษณะดังกล่าวทำให้ประเทศไทยมีฝนตกหนาแน่นเป็นระยะๆ ส่วนมากในระยะครึ่งหลังของเดือน โดยปริมาณฝนส่วนใหญ่อยู่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ส่งผลให้บริเวณดังกล่าวมีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าปกติ ส่วนภาคอื่นๆ มีปริมาณและการกระจายของฝนไม่สม่ำเสมอทำให้มีปริมาณฝนต่ำกว่าปกติ เมื่อพิจารณาภาพรวมของทั้งประเทศไทย พบว่า ปริมาณฝนรวมเฉลี่ยทั้งประเทศต่ำกว่าค่าปกติร้อยละ 1 ส่วนอุณหภูมิจเฉลี่ยสูงกว่าค่าปกติ 0.9 องศาเซลเซียส สำหรับบริเวณที่มีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บริเวณอำเภอห้วยโป่ง จังหวัดระยอง วัดปริมาณฝนได้ 396.5 มิลลิเมตร (สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 160.9) และปริมาณฝนรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดวัดได้ 22.5 มิลลิเมตร (ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.7) ที่อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยปริมาณฝนรวมมากที่สุดวัดปริมาณฝนได้ 830.4 มิลลิเมตร ที่อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา (สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 73.4)

ผลการวิเคราะห์ GMI : พบว่าบริเวณประเทศไทยตอนบนมีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์ปกติถึงแล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0 - 60) ซึ่งเมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมาจะเห็นว่าบริเวณประเทศไทยตอนบนทางด้านตะวันตกมีความชื้นเพิ่มมากขึ้น ทำให้บริเวณที่อยู่ในเกณฑ์แล้งจัดลดน้อยลง ส่วนภาคกลางความชื้นลดลง ทำให้มีบริเวณที่อยู่ในเกณฑ์แล้งจัดเพิ่มขึ้น โดยพื้นที่แล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0 - 20) ยังคงเกิดต่อเนื่องจากเดือนมิถุนายนในบางพื้นที่ของจังหวัดเชียงราย น่าน อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร นครราชสีมา สุพรรณบุรี ลพบุรี กาญจนบุรี กรุงเทพมหานคร ชลบุรี ตรานต์ เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และกระบี่ อย่างไรก็ตาม บางพื้นที่ของบริเวณภาคเหนือพื้นที่ทางฝั่งตะวันออกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์ความชื้นสูงเกินกว่าปกติ (GMI มีค่าระหว่าง 61 - 90) ได้แก่ จังหวัดพะเยา ลำปาง อุตรธานี ขอนแก่น มุกดาหาร กาฬสินธุ์ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี ชลบุรี จันทบุรี ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง ปัตตานี และพังงา ส่วนจังหวัดสกลนคร ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ระยอง ชุมพร และนราธิวาส มีความชื้นสูงเกินความต้องการ (GMI มีค่าระหว่าง 91 - 100)

เดือนสิงหาคม 2566 มรสุมตะวันตกเฉียงใต้กำลังปานกลางถึงค่อนข้างแรงพัดปกคลุมทะเลอันดามัน ประเทศไทย และอ่าวไทยตลอดเดือน ประกอบกับร่องมรสุมพาดผ่านบริเวณภาคเหนือตอนบน และประเทศลาวตอนบนเป็นช่วงๆ โดยพาดเข้าสู่หย่อมความกดอากาศต่ำที่ปกคลุมประเทศเวียดนามตอนบน และอ่าวตังเกี๋ยเกือบตลอดเดือน ลักษณะดังกล่าวทำให้บริเวณประเทศไทยมีฝนตกหนาแน่นเป็นระยะๆ ส่วนมากในระยะต้นและปลายเดือน อย่างไรก็ตาม ปริมาณและการกระจายของฝนไม่สม่ำเสมอทำให้มีปริมาณฝนรวมต่ำกว่าค่าปกติในเกือบทุกภาค เมื่อพิจารณาภาพรวมของทั้งประเทศไทยพบว่าปริมาณฝนรวมเฉลี่ยต่ำกว่าค่าปกติร้อยละ 26 ส่วนอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งประเทศสูงกว่าค่าปกติ 0.9 องศาเซลเซียส สำหรับบริเวณที่มีปริมาณฝนรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จังหวัดสตูล วัดปริมาณฝนได้ 443.1 มิลลิเมตร (สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 65.7) และปริมาณฝนรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ต.ห้วยโป่ง และอ.เมือง จังหวัดระยอง วัดปริมาณฝนได้ 13.8 มิลลิเมตร (ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 89.7) ส่วนพื้นที่ที่มีปริมาณฝนน้อยที่สุดวัดได้ 12.4 มิลลิเมตร (ต่ำกว่าค่าปกติร้อยละ 88.1) ที่อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

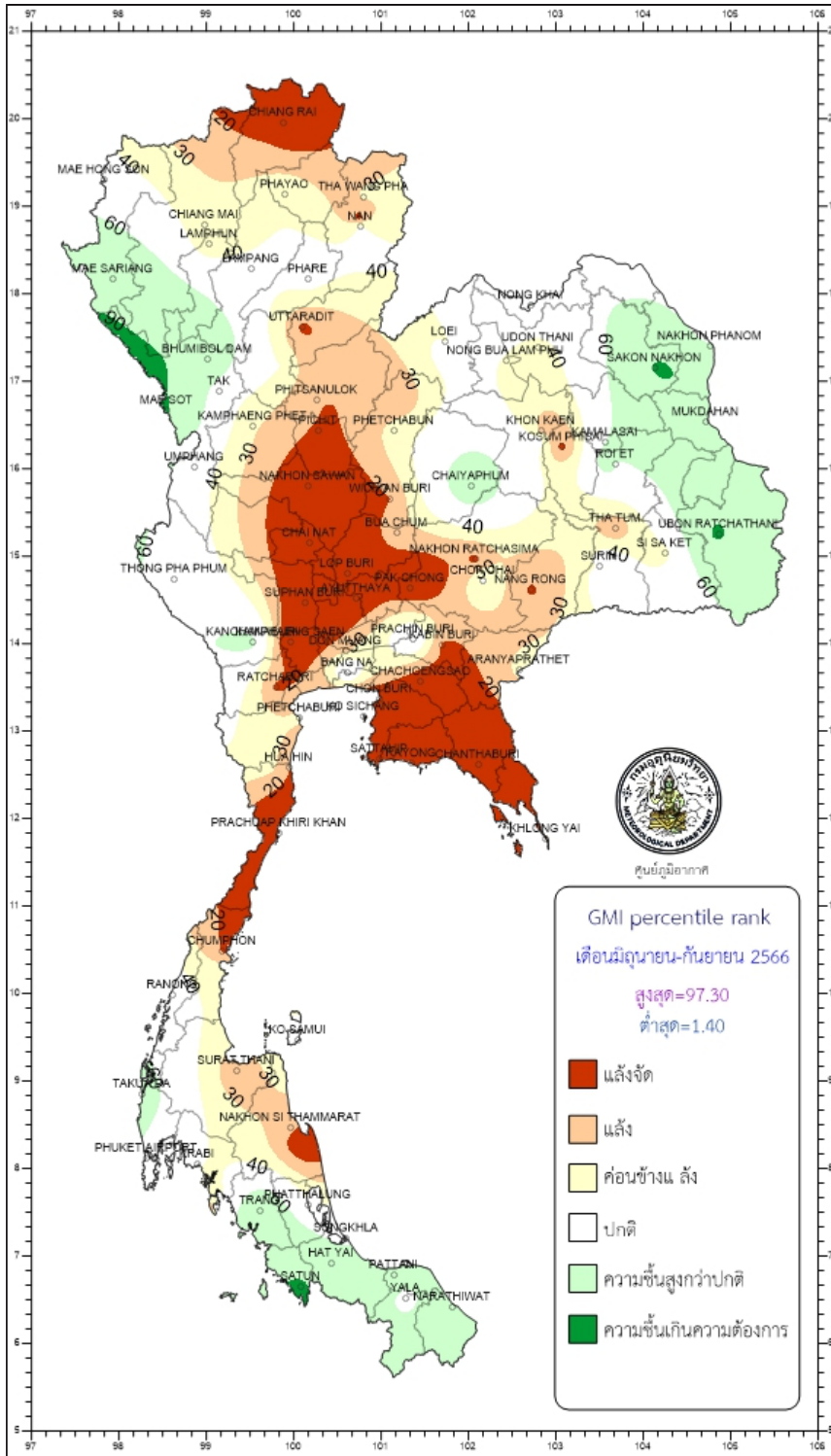
ผลการวิเคราะห์ GMI : พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างแล้งถึงแล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0 - 40) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน อุตรดิตถ์ ตาก พิษณุโลก เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร เลย ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด นครราชสีมา สุรินทร์ นครสวรรค์ ชัยนาท สุพรรณบุรี ลพบุรี นครปฐม พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ที่อยู่ในเกณฑ์แล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0 - 20) อย่างไรก็ตาม ยังคงมีพื้นที่ที่มีความชื้นสูงกว่าปกติและมีความชื้นเกินความต้องการ (GMI มีค่าระหว่าง 61 - 100) ซึ่งลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนที่ผ่านมา ได้แก่ จังหวัดตาก หนองคาย สกลนคร ชัยภูมิ อุบลราชธานี สุรินทร์ กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี นราธิวาส ตรัง และสตูล

เดือนกันยายน 2566 มีฝนตกหนาแน่นเกือบตลอดเดือนจากอิทธิพลของร่องมรสุมที่พาดผ่านบริเวณประเทศไทยตอนบนเกือบตลอดเดือน โดยพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในระยะแรก หลังจากนั้นได้เลื่อนลงมาพาดผ่านภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนบน และตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้กำลังปานกลางถึงค่อนข้างแรงพัดปกคลุมทะเลอันดามัน ประเทศไทย และอ่าวไทยเกือบตลอดเดือน กับมีลมฝ่ายตะวันออกพัดปกคลุมภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ภาคกลาง ภาคตะวันออกและอ่าวไทยในบางช่วง นอกจากนี้ในช่วงกลางเดือนมีหย่อมความกดอากาศต่ำที่ปกคลุมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เคลื่อนเข้าปกคลุมภาคเหนือตอนล่าง และประเทศเมียนมาในช่วงวันที่ 15-17 อีกทั้งในช่วงปลายเดือนพายุดีเปรสชันที่เคลื่อนตัวอยู่บริเวณชายฝั่งประเทศเวียดนามได้เคลื่อนขึ้นฝั่งที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม เมื่อเวลา 22.00 น. ของวันที่ 25

แล้วอ่อนกำลังลงเป็นหย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรง จากนั้นได้เคลื่อนผ่านประเทศลาวเข้าปกคลุมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือของประเทศไทยและประเทศเมียนมา ตามลำดับ ทำให้เดือนนี้บริเวณประเทศไทยมีฝนตกหนาแน่นกับมีฝนตกหนักถึงหนักมากในหลายพื้นที่ ทำให้มีรายงานน้ำท่วมในหลายพื้นที่ และมีรายงานดินถล่มในบางพื้นที่ ปริมาณฝนรวมเฉลี่ยตลอดเดือนสูงกว่าค่าปกติในเกือบทุกภาค และบางพื้นที่มีปริมาณฝนรวมตลอดเดือนสูงกว่าค่าสถิติเดิมที่เคยตรวจวัดได้ เมื่อพิจารณาภาพรวมของทั้งประเทศพบว่า ปริมาณฝนรวมเฉลี่ยสูงกว่าค่าปกติร้อยละ 32 ส่วนอุณหภูมิจึงประเทศสูงกว่าค่าปกติ 0.4 องศาเซลเซียส สำหรับปริมาณฝนมากที่สุดวัดได้ 1192.7 มิลลิเมตร ที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด (สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 54.4) ส่วนปริมาณฝนน้อยที่สุดวัดได้ 34.9 มิลลิเมตร ที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี (ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.7)

ผลการวิเคราะห์ GMI : พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาวะฝนอยู่ในเกณฑ์ปกติถึงแล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0 - 60) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณจังหวัดเชียงราย น่าน อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ มหาสารคาม นครราชสีมา บุรีรัมย์ นครสวรรค์ ชัยนาท สุพรรณบุรี ลพบุรี ราชบุรี นครปฐม พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ประจวบคีรีขันธ์ และนครศรีธรรมราช ที่อยู่ในเกณฑ์แล้งจัด (GMI มีค่าระหว่าง 0 - 20) อย่างไรก็ตาม ยังคงมีพื้นที่ที่มีความชื้นเกินความต้องการ (GMI มีค่าระหว่าง 91 - 100) ซึ่งเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา ได้แก่ จังหวัดตาก สกลนคร อุบลราชธานี และสตูล

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา

3) สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำ (ศูนย์ประมวลวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ กรมชลประทาน
ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2566)

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางทั่วประเทศ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 ปริมาณน้ำในอ่างฯ ทั้งหมด 60,884 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 80 ของความจุอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางทั้งหมด ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2565 ที่มีปริมาณ 64,102 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือลดลงร้อยละ 5 สำหรับปริมาณน้ำที่สามารถใช้งานได้ 36,941 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 71 ของปริมาณน้ำในอ่างฯ ทั้งหมด และสามารถรับน้ำได้อีก 15,777 ล้านลูกบาศก์เมตร

เมื่อพิจารณาถึงปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางทั่วประเทศ โดยแยกเป็นรายภาค มีรายละเอียดดังนี้

ภาคเหนือ ปริมาณน้ำในอ่างฯ รวม 18,601 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 72 ของความจุอ่างฯ ลดลงจากปี 2565 ที่มีปริมาณ 21,651 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือลดลงร้อยละ 14 ปริมาณน้ำใช้งานได้ 11,765 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถรับน้ำได้อีก 7,341 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยอ่างฯ ที่สำคัญ ได้แก่ ภูมิพล มีปริมาณน้ำ 9,812 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 73) สิริกิติ์ มีปริมาณน้ำ 6,025 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 63) และแควน้อยบำรุงแดน มีปริมาณน้ำ 925 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 98)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปริมาณน้ำในอ่างฯ รวม 9,889 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 95 ของความจุอ่างฯ ลดลงจากปี 2565 ที่มีปริมาณ 10,112 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือลดลงร้อยละ 2 ปริมาณน้ำใช้งานได้ 8,070 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถรับน้ำได้อีก 771 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยอ่างฯ ที่สำคัญ ได้แก่ อุบลรัตน์ มีปริมาณน้ำ 2,650 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 109) สิรินคร มีปริมาณน้ำ 1,859 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 95)

ภาคกลาง ปริมาณน้ำในอ่างฯ รวม 1,545 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 84 ของความจุอ่างฯ ลดลงจากปี 2565 ที่มีปริมาณ 1,797 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือลดลงร้อยละ 14 ปริมาณน้ำใช้งานได้ 1,460 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถรับน้ำได้อีก 351 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยอ่างฯ ที่สำคัญ ได้แก่ ป่าสักชลสิทธิ์ มีปริมาณน้ำ 1,019 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 106)

ภาคตะวันตก ปริมาณน้ำในอ่างฯ รวม 22,601 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 84 ของความจุอ่างฯ เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ที่มีปริมาณ 22,385 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ปริมาณน้ำใช้งานได้ 9,313 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถรับน้ำได้อีก 4,167 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยอ่างฯ ที่สำคัญ ได้แก่ ศรีนครินทร์ มีปริมาณน้ำ 14,522 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 82) และวชิราลงกรณ มีปริมาณน้ำ 7,988 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 90)

ภาคตะวันออก ปริมาณน้ำในอ่างฯ รวม 2,001 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 79 ของความจุอ่างฯ ลดลงจากปี 2565 ที่มีปริมาตร 2,424 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือลดลงร้อยละ 17 ปริมาณน้ำใช้การได้ 1,850 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถรับน้ำได้อีก 520 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยอ่างฯ ที่สำคัญ ได้แก่ คลองสิียด มีปริมาตรน้ำ 162 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 39)

ภาคใต้ ปริมาณน้ำในอ่างฯ รวม 6,247 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 70 ของความจุอ่างฯ เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ที่มีปริมาตร 5,732 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9 ปริมาณน้ำใช้การได้ 4,483 ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถรับน้ำได้อีก 2,626 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยอ่างฯ ที่สำคัญ ได้แก่ รัชประภา มีปริมาตรน้ำ 4,389 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 78) บางกลาง มีปริมาตรน้ำ 848 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 58) และแก่งกระจาน มีปริมาตรน้ำ 485 ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 68)

3.2 ผลการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปีงบประมาณ

พ.ศ. 2566

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการพัฒนาการเกษตรให้มีศักยภาพและมีความสามารถในการแข่งขัน ภายใต้แนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบาย “ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้” ด้วยการนำนวัตกรรมทางการเกษตรมาใช้เป็นกลไกของการพัฒนาการเกษตร การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร ตลอดจนการสร้างรายได้ สร้างโอกาส และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่เกษตรกร เพื่อให้บรรลุสู่เป้าหมาย “เกษตรกรต้องอยู่ดี สินค้าเกษตรมูลค่าสูง ทรัพยากรเกษตรยั่งยืน” ซึ่งมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1) นโยบายพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ

มุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาอาชีพการเกษตรแก่เกษตรกร 102,037 ราย โรงเรียน 251 แห่ง สนับสนุนโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า 110,584 ตัว ผลิตสัตว์น้ำปล่อยในแหล่งน้ำธรรมชาติ 65.62 ล้านตัว จัดทำประมงโรงเรียน 738 แห่ง ปรับปรุงบำรุงดิน 53,305 ไร่ ก่อสร้างแหล่งน้ำ 44 รายการ **การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน** ด้วยการถ่ายทอดความรู้และให้บริการแก่เกษตรกร 118,980 ราย ผลิตสัตว์น้ำและปล่อยพันธุ์ปลาแหล่งน้ำ 2.78 ล้านตัว รวมถึงจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปรับปรุงบำรุงดิน 7,400 ไร่ **การถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง** ผ่านการจัดงานตลาดเศรษฐกิจพอเพียง จัดการองค์ความรู้ในการถ่ายทอดพระอัจฉริยภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้านการเกษตร จัดกระบวนการเรียนรู้ นวัตกรรมเกษตรและเศรษฐกิจพอเพียง จัดแสดงนิทรรศการ และจัดมหกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ

2) นโยบายระยะสั้น : แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ประกอบด้วย

2.1) การกระตุ้นเศรษฐกิจเร่งแก้ไขปัญหาเร่งด่วน โดยสนับสนุนการฟื้นฟูพัฒนาอาชีพให้สมาชิกกองทุนฟื้นฟู 147 โครงการ และแก้ไขปัญหานี้สินของเกษตรกรด้วยแผนการชำระเงินแทนเกษตรกรลูกหนี้ ธ.ก.ส. ธนาคารไทยพาณิชย์ นิติบุคคล สถาบันเกษตรกร 61 ราย และซื้อทรัพย์สิน NPA คืน 88 ราย **ปรับโครงสร้างหนี้เกษตรกร** ด้วยการชำระหนี้แทนเกษตรกร 2,476 ราย **แก้ไขปัญหานี้สินและพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรด้วยระบบสหกรณ์** 969 แห่ง 352,740 ราย และบริหารจัดการสินเชื่อแก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่มีหนี้ค้าง (NPL) 1,064 แห่ง **ประกันรายได้เกษตรกรชาวสวนยาง** (ระยะที่ 4) แก่เจ้าของสวน 1,149,370 ราย คนกรีต 98,962 ราย รวม 4,653.31 ล้านบาท **สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร** ด้วยการถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้ความรู้และบริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรแก่เกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร 23,901 ราย จัดทำแปลงต้นแบบการจัดการฟางในพื้นที่ 40 ไร่ สร้างมูลค่าเพิ่มจากข้าว 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ขัดผิว และผลิตภัณฑ์เสริมบำรุงผิวหน้าจากน้ำมันรำข้าวทับทิมชุมแพ และ**ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร** ด้วยการพัฒนาศักยภาพสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มาตรฐานท่องเที่ยวเชิงเกษตร และมาตรฐานความปลอดภัย 56 แห่ง

2.2) การเตรียมมาตรการรองรับภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้วยการ**จัดการงานชลประทาน** โดยสนับสนุนและจัดการงานชลประทาน 380 รายการ และบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ชลประทาน 34.74 ล้านไร่ **บริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ** โดยก่อสร้างคลองระบายน้ำต่าง ๆ รวมถึงเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร อุปโภค บริโภค และการปศุสัตว์ อาทิ โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองนครศรีธรรมราช จ.นครศรีธรรมราช โครงการคลองระบายน้ำลากบางบาล-บางไทร จ. พระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ได้รับการป้องกันและลดผลกระทบประมาณ 173,505 ไร่ **ช่วยเหลือพื้นที่เกษตรกรในพื้นที่ประสบภัย** (ระหว่างเดือนตุลาคม 65 - กันยายน 66) ดังนี้ อุทกภัยด้านพืช 443,480 ราย พื้นที่ 3.95 ล้านไร่ 6,202.83 ล้านบาท ด้านประมง 31,026 ราย พื้นที่ 60,017 ไร่ กระชัง 51,055 ตร.ม.วงเงิน 420.96 ล้านบาท และด้านปศุสัตว์ 3,940 ราย สัตว์ตาย/สูญหาย 402,385 ตัว แปลงหญ้า 1,954 ไร่ วงเงิน 22.22 ล้านบาท วาดภัย ด้านพืช 1,505 ราย พื้นที่ 3,821 ไร่ วงเงิน 9.68 ล้านบาท ภัยแล้ง ด้านพืช 648 ราย พื้นที่ 1,311 ไร่ วงเงิน 5.14 ล้านบาท ฝนทิ้งช่วง ด้านพืช พบความเสียหาย 4,218 ราย พื้นที่ 60,724 ไร่ คิดเป็นเงิน 103.85 ล้านบาท อยู่ระหว่างจ่ายเงินช่วยเหลือ **จัดหาแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน** โดยขุดสระน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน และในพื้นที่ที่ระบบส่งน้ำไปไม่ถึงเป็นการบรรเทาปัญหาภัยแล้ง 37,901 บ่อ **พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน** โดยการขุดสระเก็บน้ำสาธารณะ 14 แห่ง **ปฏิบัติการฝนหลวง** ในพื้นที่การเกษตร 918.71 ล้าน ลบ.ม.

และในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ 416.66 ล้าน ลบ.ม. และ**เฝ้าระวังและป้องกันโรคปศุสัตว์/ประมง** ด้วยการตรวจวิเคราะห์ วินิจฉัยและชันสูตรโรคสัตว์ ควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ ซากสัตว์ สิ้นค้าปศุสัตว์ วัตถุอันตราย วัตถุอันตราย และบังคับกฎหมายและระเบียบในส่วนที่เกี่ยวข้อง 239,660 ตัวอย่าง เฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคในสัตว์น้ำและโรคอุบัติใหม่ 68,691 ตัวอย่าง

3) นโยบายระยะกลาง และระยะยาว

3.1) **การสร้างรายได้ภาคการเกษตร** โดยใช้หลักการ ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้ ได้แก่

○ **การเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพภาคเกษตร** ประกอบด้วย

❖ **การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต** ดำเนินการผ่าน 3 โครงการ ได้แก่ **ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่** สนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มทำการผลิตสินค้าเกษตร สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพ และมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น ปัจจุบันมีแปลงใหญ่ 8,918 แปลง สมาชิก 496,090 ราย พื้นที่ 8,361,636 ไร่ สินค้าแปลงใหญ่มีมูลค่าเพิ่มจากการลดต้นทุนการผลิต 37,300.58 ล้านบาท และการเพิ่มผลผลิต 65,871.18 ล้านบาท รวม 103,171.76 ล้านบาท เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร รวม 199,583 ราย **ส่งเสริม พัฒนาอาชีพ และถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)** ได้พัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย ให้พร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้แก่เกษตรกร 67,690 ราย พัฒนาอาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี (ครูบัญชี) และเผยแพร่ข้อมูลด้านการพัฒนาที่ดิน 882 ศูนย์ ตลอดจน**เพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรแก่เกษตรกร** อาทิ ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย 7,160 ราย ถ่ายทอดความรู้การลดต้นทุนการผลิตข้าว 610,142 ราย ผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์ขยายและจำหน่าย 95,362.49 ตัน ส่งเสริมแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี 58,700 ตัน ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยง การแปรรูป และเพิ่มมูลค่าสินค้าปศุสัตว์ 8,473 ราย เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ควบคุมประชากรสัตว์ เฝ้าระวังโรคในสัตว์เลี้ยง บริการดูแลสุขภาพช้าง และบริการผ่าตัดทำหมันสัตว์ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอาหารสัตว์ 43,147.42 ตัน ขยายสัตว์พันธุ์ดีด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ 220,676 ตัว รวมทั้งส่งเสริมแนะนำให้ความรู้ด้านการประมง 15,112 ราย

❖ **การสร้างมูลค่าเพิ่ม** ดำเนินการผ่านโครงการ/กิจกรรมสำคัญ ได้แก่ **ส่งเสริมเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น** อาทิ พัฒนาสายพันธุ์ข้าวพื้นเมือง 600 ไร่ 10 พันธุ์ จัดทำแปลงต้นแบบสินค้าอัตลักษณ์ 5 ชนิด ได้แก่ ผ้าฝ้ายย้อนคราม ส้มเขียวหวาน ลำไยพวงทอง สับปะรดสวี และทุเรียนหมอนทอง อนุรักษ์และพัฒนาผ้าไหมพื้นถิ่น 30 ลวดลาย พัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ให้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) 2 ผลิตภัณฑ์ และสินค้าสัตว์น้ำอัตลักษณ์พื้นถิ่น 2 ชนิด

พัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ได้แก่ **เกษตรอินทรีย์** อาทิ ตรวจสอบรับรองแหล่งผลิตพืชและโรงงานแปรรูป คัดบรรจุ เพื่อรับรองมาตรฐาน 2,493 แปลง 16,277.47 ไร่ พัฒนาการผลิตข้าวอินทรีย์ 15,710 ราย **เกษตรทฤษฎีใหม่** ส่งเสริมองค์ความรู้ พร้อมสนับสนุนปัจจัยการผลิต 63,134 ราย รวมทั้งส่งเสริมในเขตปฏิรูปที่ดิน 2,700 ไร่ และ**เกษตรผสมผสาน** ขับเคลื่อนนโยบายเกษตรกรรมยั่งยืน ในพื้นที่ 5,743 ไร่ และพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ 1,140 ราย

ส่งเสริมเกษตรปลอดภัย พัฒนาคุณภาพมาตรฐานและระบบการรับรองความปลอดภัยในระดับต่าง ๆ อาทิ ตรวจสอบรับรองแหล่งผลิต GAP (พืช ประมง ปศุสัตว์) 430,596 แห่ง รับรองมาตรฐาน GMP 598 แห่ง ตรวจสอบรับรองการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าว GAP 474,680 ไร่ ตรวจสอบรับรองปัจจัยการผลิต/ศัตรูพืช ออกใบรับรองและควบคุมกำกับดูแลตาม พ.ร.บ. 162,000 ตัวอย่าง ตรวจสอบปัจจัยการผลิตนำเข้า และสินค้าจากผู้จำหน่ายปุ๋ย วัดถั่วอันตราย เมล็ดพันธุ์ 54,920 ราย จัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร 17 เรื่อง รวมทั้งให้บริการข้อมูลด้านมาตรฐานฯ 785 เรื่อง

ส่งเสริมเกษตรชีวภาพ ส่งเสริมการผลิตแมลงเศรษฐกิจ 700 ราย พัฒนาลิทธิภัณฑ์และยกระดับมาตรฐานการผลิตสมุนไพรต้นแบบของวิสาหกิจชุมชน 30 แห่ง ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เมืองสมุนไพรและจังหวัดข้างเคียงให้ผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน GAP/GACP หรืออินทรีย์ ในพื้นที่ 14 จังหวัดเมืองสมุนไพร และ 10 จังหวัดข้างเคียง สนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพร 690 ราย และแปรรูปสมุนไพรด้วยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ต้นทุนต่ำ 40 แห่ง

❖ **การเพิ่มอาชีพบริการทางการเกษตร (Service Provider)** ด้วยการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรให้เป็นช่างเกษตรท้องถิ่นแก่เกษตรกร 4,380 ราย และสร้างเครือข่ายบริการเครื่องจักรกลทางการเกษตร 7 เครือข่าย

❖ **การใช้สารชีวภัณฑ์ ลดการใช้สารเคมี** โดยส่งเสริมการอารักขาพืช เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ถ่ายทอดความรู้การจัดการศัตรูพืชและการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องแก่เกษตรกร 6,500 ราย

❖ **การพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร** อาทิ **พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง** ด้านพืช ปศุสัตว์ หม่อนไหม และบัญชี 32,477 ราย **พัฒนาศักยภาพสถาบันเกษตรกร** เพื่อรักษาและยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร 200 แห่ง ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร 11,409 แห่ง ตรวจสอบความถูกต้องในการทำธุรกรรม 11,310 ราย รวมทั้งอบรมให้ความรู้การจัดการธุรกรรมทางการเงินขั้นพื้นฐานแก่สมาชิกสหกรณ์ 2,800 ราย

❖ **การอำนวยความสะดวกและบริหารจัดการด้านการเกษตร** อาทิ **ปฏิรูประบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นธรรม** ตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน 60 - 25 กันยายน 66 มีเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญา 372,592 ราย **บูรณาการส่วนภูมิภาค** ด้วยการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในจังหวัด การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และการจัดทำฐานข้อมูลการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่สำคัญ **จัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และจัดทำข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการทางการเกษตร** อาทิ ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรให้เป็นปัจจุบัน 6,013,335 ครัวเรือน จัดเก็บข้อมูลในระบบทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รายครัวเรือน และเชื่อมโยงข้อมูลภายนอกองค์กรให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ 3,920,318 ราย **อำนวยความสะดวกทางการค้าและพัฒนา ระบบโลจิสติกส์การเกษตร** โดยพัฒนาความรู้ในการจัดการธุรกิจเกษตรและโลจิสติกส์ 840 ราย พัฒนาระบบการออกหนังสือรับรองสินค้าปศุสัตว์เพื่อการส่งออกให้รองรับการเชื่อมโยงระบบ NSW และปรับปรุงระบบการเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Movement) ให้รองรับบริการแบบ B2G สามารถเชื่อมโยงข้อมูล Health Certificate กับประเทศคู่ค้า 1 ระบบ

○ **การบริหารจัดการน้ำ** ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง ด้วยการ**ก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดใหญ่** 13 แห่ง **สนับสนุนงานด้านชลประทาน** โดยบำรุงรักษาอาคารระบบชลประทาน ซ่อมแซม/ปรับปรุงงานชลประทาน ในพื้นที่ 276,205 ไร่ **จัดหาแหล่งน้ำ และเพิ่มพื้นที่ชลประทาน** โดยก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดกลาง ก่อสร้างแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำขนาดเล็ก ในพื้นที่ชุมชน/ชนบท โครงการแก้มลิง ช่วยให้มีปริมาณเก็บกักเพิ่มขึ้น 84.43 ล้าน ลบ.ม พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น 90,563 ไร่ **จัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม** 18,170 ไร่ **และจัดระบบน้ำเพื่อเกษตรกรรม** 39,819 ไร่ **พัฒนาหนองหารด้านการประมง** โดยกำจัดวัชพืชลอยน้ำ 120,000 ตัน พร้อมทั้ง **จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวง** 18 หน่วย

○ **การบริหารจัดการแปลงเกษตรด้วยนวัตกรรมเกษตรแม่นยำ (Precision Farming)** โดยบริหารแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่/เกษตรแม่นยำ ด้วยการจัดเตรียมความพร้อมของแปลงต้นแบบในพื้นที่แปลงใหญ่ 31 แปลง พื้นที่ 160 ไร่ ขับเคลื่อนศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม โดยถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรของ AIC ให้เกษตรกร 12,495 ราย เกิดการใช้นวัตกรรม 117 นวัตกรรม ในพื้นที่ 12 จังหวัด 13 แปลงใหญ่ **และใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มผลผลิต** ด้วยการส่งเสริมการทำระบบแปลงอัจฉริยะ 10 แปลง ผลิตข้าวด้วยเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ 150 ไร่ และจัดทำแปลงเรียนรู้ที่มีการใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ 6 แปลง 6 ชนิดพืช 5 จังหวัด

○ **การวิจัยและพัฒนาพันธุ์ เพื่อเพิ่มผลผลิตและเพิ่มมูลค่าผลตอบแทนต่อไร่ให้สูงขึ้น** โดยส่งเสริมพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และปัจจัยการผลิต อาทิ ผลิตและกระจายพืชพันธุ์ดี 1,241,329 ต้น/ชุด ผลิตพืชพันธุ์ดี พืชไร่ 15 ชนิด พืชสวน 56 ชนิด ปัจจัยการผลิต 20 ชนิด

กระจายสู่เกษตรกร 17,667 ราย กลุ่มเกษตรกร 108 กลุ่ม สหกรณ์การเกษตร 6 แห่ง วิสาหกิจชุมชน 14 แห่ง หน่วยงานภาครัฐ 75 ราย หน่วยงานภาคเอกชน 120 ราย ผลิตพันธุ์สัตว์พันธุ์ดี 700,084 ตัว และสัตว์น้ำพันธุ์ดี 14 ชนิด 478,600 ตัว **ขับเคลื่อนผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์และการถ่ายทอดเทคโนโลยี** ผ่านการจัดทำแปลงต้นแบบ 8 ชนิดพืช 20 ชุมชน พื้นที่ 20 จังหวัด อาทิ พืชผัก สมุนไพร อาโวคาโด อ้อย ปาล์มน้ำมัน รวมทั้งพัฒนาสถานที่และถ่ายทอดเทคโนโลยี/นวัตกรรมการผลิตกล้วยชา 3 แห่ง

○ **การหาตลาดให้สินค้าเกษตรกรได้ขายในราคาที่เหมาะสม** อาทิ การเชื่อมโยงตลาดข้าวอินทรีย์และข้าว GAP ครบวงจร สามารถระบายผลผลิตข้าว 60.93 ตัน มีมูลค่าจำหน่าย 2.46 ล้านบาท และส่งเสริมตลาดผู้บริโภคผลไม้ไทย สามารถระบายผลผลิตผลไม้ 96.18 ตัน มีมูลค่าจำหน่าย 7.56 ล้านบาท

○ **สนับสนุนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่** โดยส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมเป็นผลิตสินค้าเกษตรชนิดใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ภูมิสังคม และตลาด 66,674 ไร่ อบรมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการปรับเปลี่ยน 2,920 ไร่ ส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกยางพันธุ์ดี 57,302.75 ไร่ ปลูกไม้ยืนต้นชนิดอื่น 91,393.70 ไร่ และปลูกสวนยางยั่งยืน 1,741.50 ไร่

○ **การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้มีมูลค่าสูงขึ้น** โดยอบรมพัฒนาทักษะการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป 154 แห่ง ส่งเสริมการแปรรูปในสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร 140 แห่ง ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าข้าว 3 ผลิตภัณฑ์ อาทิ ไอศกรีม ข้าวต้มมัด และเครื่องดื่มชาข้าวโซดา พัฒนาสินค้าปศุสัตว์ให้เป็นสินค้าชุมชน OTOP 9 ผลิตภัณฑ์ และพัฒนาศักยภาพด้านบัญชีวิสาหกิจชุมชนเพื่อการแข่งขัน

○ **การส่งเสริมภาคการประมง แก้ไขข้อกฎหมายและการบังคับใช้ให้เหมาะสมกับอุตสาหกรรมประมง** ด้วยการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์ด้านการประมง โดยปรับปรุงการออกหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว 74,385 รายและร่วมตรวจในเรือประมงฯ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 93 ครั้ง **การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย** โดยตรวจสอบ ติดตาม และเฝ้าระวังการทำประมงของเรือประมงไทยให้เป็นไปตามกฎหมาย 184,012 ครั้ง ควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมงในทะเล 327 ครั้ง ตรวจสอบการนำเข้าสินค้าประมง 15,876 ครั้ง **การบริหารจัดการทรัพยากรประมง** โดยผลิตลูกพันธุ์สัตว์น้ำปล่อยในแหล่งน้ำธรรมชาติ 385 ล้านตัว ชุดลอกและกำจัดวัชพืช 1,131,336 ลบ.ม. กำหนดมาตรการ และการอนุญาตให้เป็นไปตาม พ.ร.ก. การประมงและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 31 ฉบับ พัฒนาการทำประมงเพื่ออนุรักษ์สัตว์ทะเลเลี้ยงลูกด้วยนม (MMPA) 36 ครั้ง กำกับ ดูแลและติดตามการทำประมงให้เป็นไปตามกฎหมาย กำหนด 1,146 ครั้ง และติดตามประเมินผลมาตรการ ตาม พ.ร.ก. การประมง พ.ศ 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 866 ครั้ง **การส่งเสริมอาชีพประมง** โดยสนับสนุนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 2,550 ราย บริหารระบบ

ชลประทานเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 8 แห่ง พัฒนาเกษตรกรด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการประมง 4,000 ราย สนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำจืด 6 ล้านตัว

3.2) การสร้างและขยายโอกาส ได้แก่ **การดำเนินการให้ประชาชนมีสิทธิในที่ดินทำกิน และพิจารณาเอกสารสิทธิการใช้ประโยชน์ให้เป็นโฉนด** โดยการจัดที่ดินให้เกษตรกร ได้รับสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน 25,441 ราย ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร และสนับสนุนปัจจัยการผลิต รวม 12,996 ราย จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 13,697 ไร่ จัดทำแปลงต้นแบบ 146 ไร่ รวมทั้งบริการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และบริการด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน 429,107 ราย และ**การยกเลิกและปรับปรุงกฎหมายที่ไม่จำเป็น** โดย (1) การเสนอกฎหมาย มีผลใช้บังคับแล้ว 1 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติวิชาชีพสัตวบาล พ.ศ. 2565 (2) ร่างกฎหมายที่หน่วยงานอยู่ระหว่างการยกร่าง และรับฟังความคิดเห็นฯ 6 ฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติปาล์มและน้ำมันปาล์ม พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. และ (3) ร่างกฎหมายที่ขอลงหรือทบทวนร่างฯ 8 ฉบับ อาทิ ร่างพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนาาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. (ฉบับที่

3.3) การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ได้แก่ **ส่งเสริมและเร่งฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดิน** อาทิ การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 683,485 ไร่ พัฒนาพื้นที่เฉพาะ 23,941 ไร่ บริหารจัดการทรัพยากรดินระดับตำบล 1,155 ตำบล ปรับรูปที่ดินการผลิตข้าวชุมชนนำร่อง พะเยาโมเดล 900 ไร่ สนับสนุนแผนพัฒนาการเกษตรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 65 แปลง พัฒนาคุณภาพดินตามปัญหาดินเปรี้ยว ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้ ดินกรด 95,410 ไร่ ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรผู้ถือบัตรดินดี 40,000 ราย ตลอดจนสนับสนุนปัจจัยการผลิตอินทรีย์ชีวภาพ ลดการเผาต่อซังพืชและไกลบต่อซัง 672,100 ไร่ และ**แก้ปัญหาฝุ่น PM 2.5** ด้วยการส่งเสริมให้มีการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรทดแทนการเผาทำลาย 17,640 ราย ถ่ายทอด และสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน 1,005 ราย

4) นโยบายวางรากฐานและโครงสร้างพื้นฐานใหม่

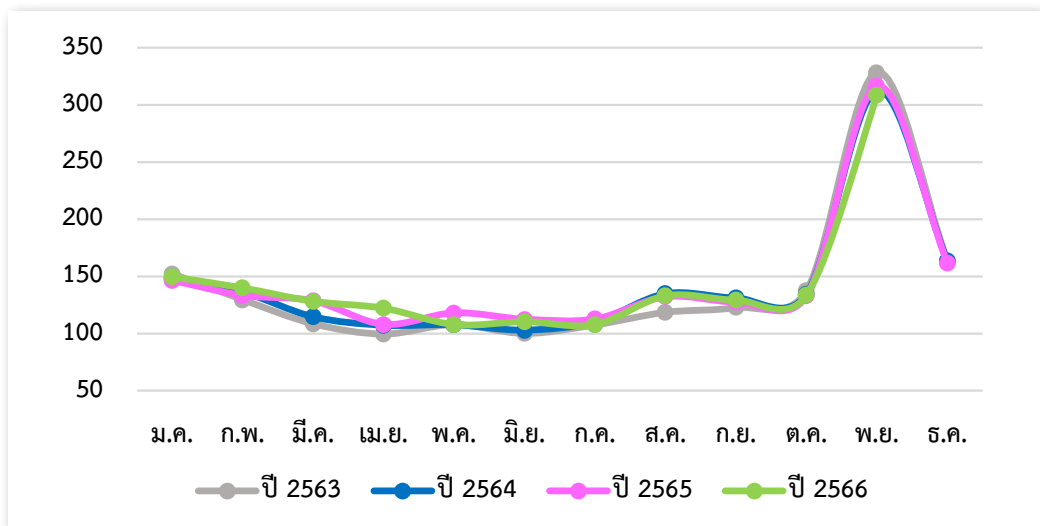
โดยพัฒนาระบบการรักษาความมั่นคงและปลอดภัยไซเบอร์ ในการจัดทำระบบการรักษาความปลอดภัยโครงสร้างพื้นฐานทางสารสนเทศและฐานข้อมูล (Cyber Security) 1 ระบบ **พัฒนาความร่วมมือและขยายการดำเนินงานด้านเกษตรต่างประเทศ** ด้วยการเป็นผู้นำของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์เข้าร่วมประชุมในเวทีการประชุมต่าง ๆ ได้แก่ กรอบความร่วมมือด้านทวิภาคี 14 ครั้ง กรอบความร่วมมือพหุภาคี 13 ครั้ง และความร่วมมือด้านองค์กรระหว่างประเทศ 2 ครั้ง อาทิ การหารือร่วมกับรัฐมนตรีช่วยว่าการสำนักงานศุลกากรแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนและคณะ ในประเด็นการผลักดันความร่วมมือด้านการตรวจสอบกักกันสินค้าเกษตรระหว่างไทย-จีน การเข้าร่วมประชุมสมัชชาใหญ่ FAO สมัยที่ 43 นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ด้วยการส่งเสริมการไกลบเศษวัสดุทางการเกษตรในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ 26,842 ไร่

3.3 เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร

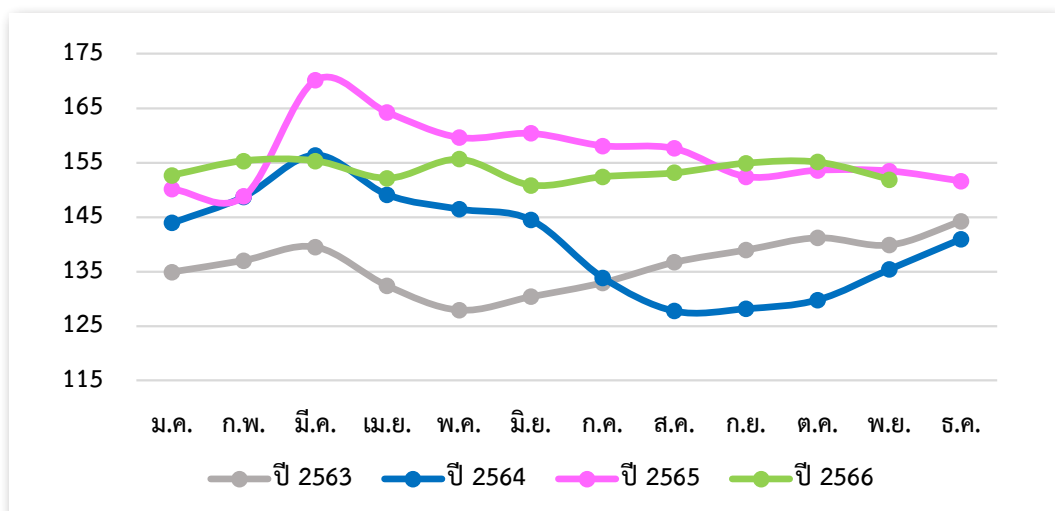
1) ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรและดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้

ในช่วงเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2566 ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 142.64 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 142.56 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1 ขณะที่ดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 153.6 ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 157.1 หรือลดลงร้อยละ 2.3

ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร (ปีฐาน = 2548)

ดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้

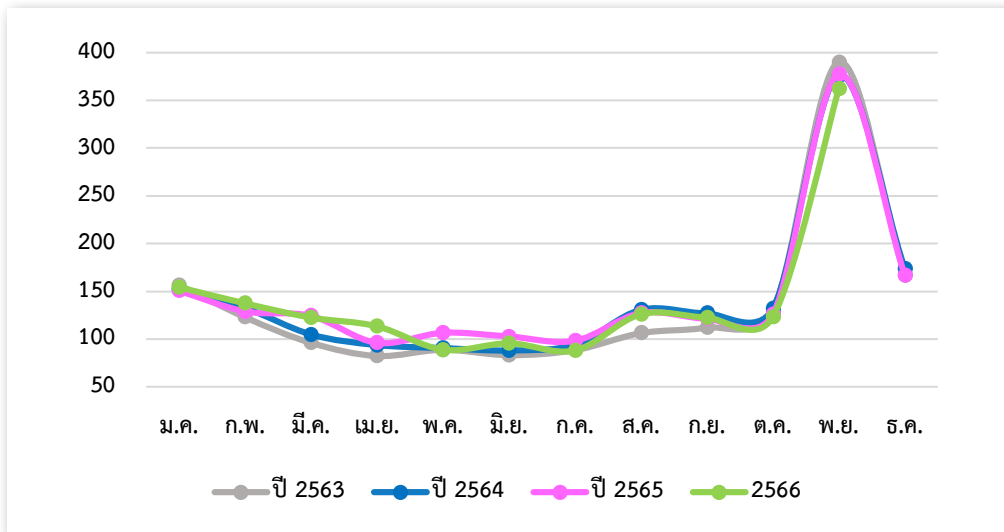

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

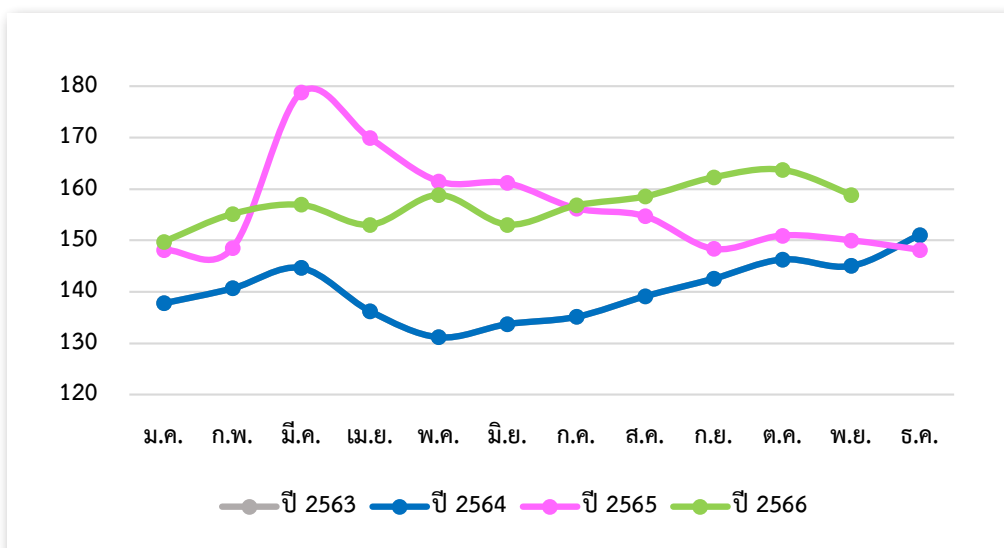
2) ดัชนีผลผลิตหมวดพืชผลและดัชนีราคาหมวดพืชผลที่เกษตรกรขายได้

ในช่วงเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2566 ดัชนีผลผลิตหมวดพืชผลเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 139.4 ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 141.7 หรือลดลงร้อยละ 1.6 ขณะที่ดัชนีราคาหมวดพืชผลที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 157.0 ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 157.1 หรือลดลงร้อยละ 0.1

ดัชนีผลผลิตหมวดพืชผล (ปีฐาน = 2548)

ดัชนีราคาหมวดพืชผลที่เกษตรกรขายได้

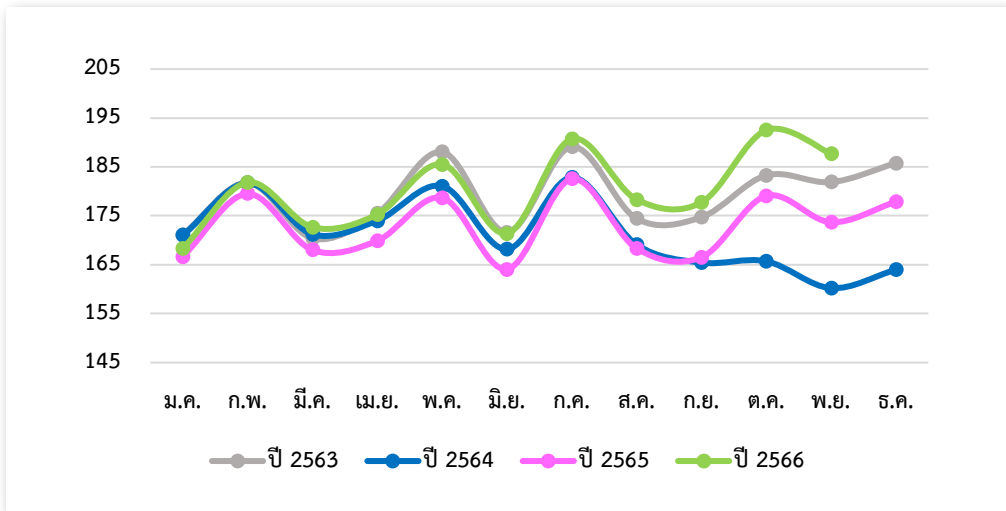

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

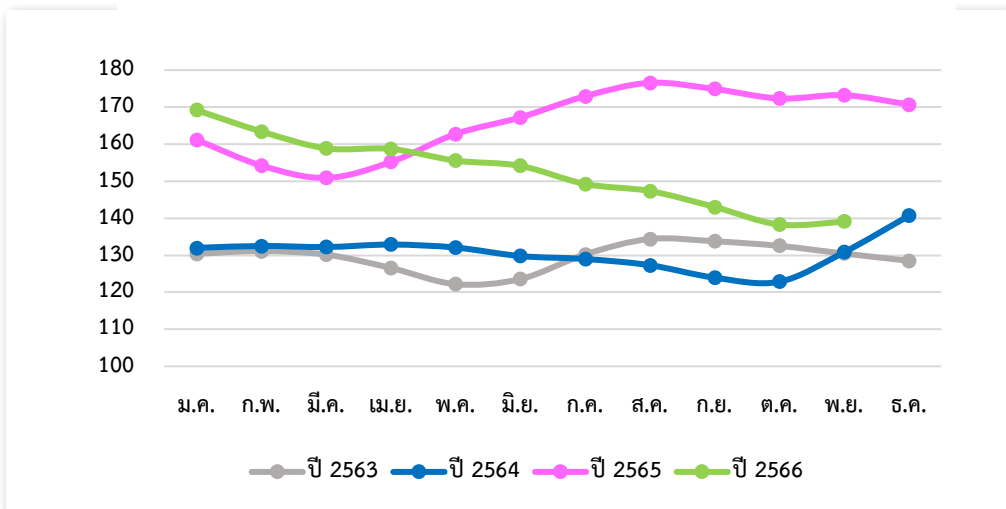
3) ดัชนีผลผลิตหมวดปศุสัตว์และดัชนีราคาหมวดปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้

ในช่วงเดือนมกราคม – พฤศจิกายน 2566 ดัชนีผลผลิตหมวดปศุสัตว์เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 180.2 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 172.5 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.5 ขณะที่ดัชนีราคาหมวดปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 152.4 ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 165.6 หรือลดลงร้อยละ 7.9

ดัชนีผลผลิตหมวดปศุสัตว์ (ปีฐาน = 2548)

ดัชนีราคาหมวดปศุสัตว์ที่เกษตรกรขายได้

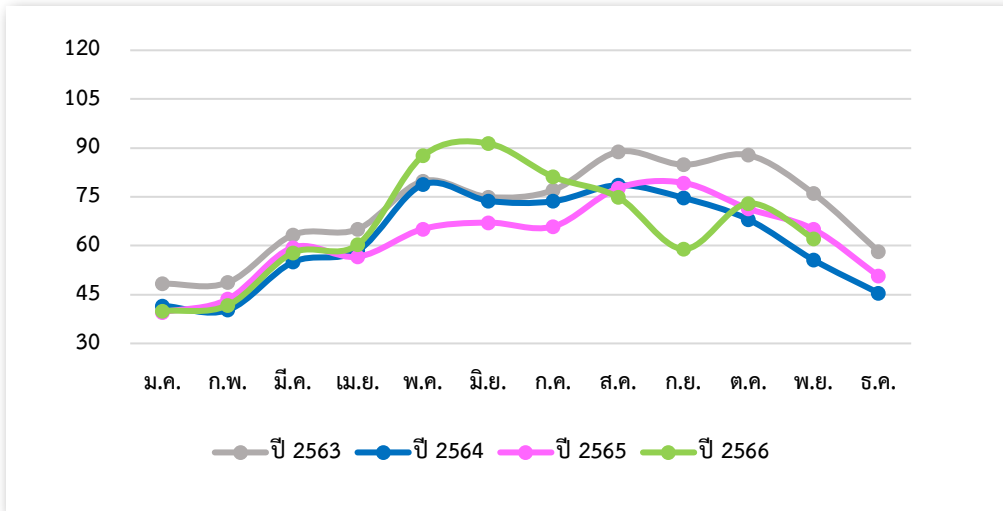

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

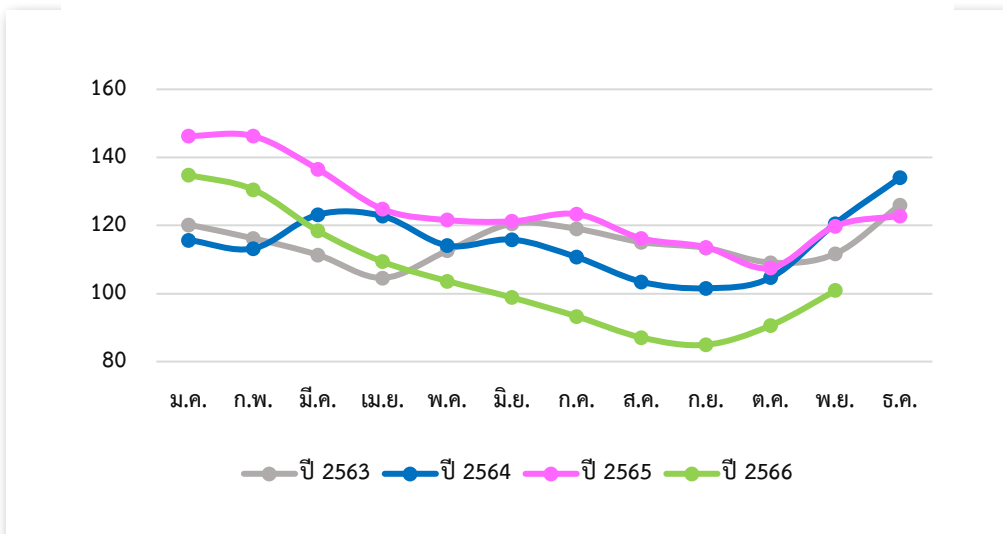
4) ดัชนีผลผลิตหมวดประมงและดัชนีราคาหมวดประมงที่เกษตรกรขายได้

ในช่วงเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2566 ดัชนีผลผลิตหมวดประมงเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 66.3 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 62.8 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 ขณะที่ดัชนีราคาหมวดประมงที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 104.7 ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2565 ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 125.2 หรือลดลงร้อยละ 16.3

ดัชนีผลผลิตหมวดประมง (ปีฐาน = 2548)

ดัชนีราคาหมวดประมงที่เกษตรกรขายได้

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

5) การส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์

การส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยไปตลาดโลกในช่วงเดือนมกราคม - ตุลาคม 2566 มีมูลค่าอยู่ที่ 1,503,535 ล้านบาท ลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 ซึ่งอยู่ที่ 1,527,970 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 1.6 โดยตลาดส่งออกหลักที่มีมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ลดลง ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ในขณะที่ตลาดที่มีมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น ได้แก่ จีน และอาเซียน สำหรับสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์สำคัญที่มีมูลค่าการส่งออกลดลง ได้แก่ มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ ยางพารา น้ำมันปาล์ม เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ สุกและผลิตภัณฑ์ ปลาและผลิตภัณฑ์ ปลาหมึกและผลิตภัณฑ์ และกุ้งและผลิตภัณฑ์ ส่วนสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าวและผลิตภัณฑ์ น้ำตาลและผลิตภัณฑ์ ผลไม้และผลิตภัณฑ์ ผักและผลิตภัณฑ์ และนมและผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 4 มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยไปยังตลาดที่สำคัญ

ประเทศ	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)		อัตรา การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	สินค้าส่งออกที่สำคัญ
	ปี 2565 (ม.ค. - ต.ค.)	ปี 2566 (ม.ค. - ต.ค.)		
โลก	1,527,970.05	1,503,534.58	-1.6	ผลไม้และผลิตภัณฑ์ ยางพารา น้ำตาลและผลิตภัณฑ์ ข้าวและผลิตภัณฑ์ เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ ปลาและผลิตภัณฑ์
จีน	422,897.89	468,420.63	10.8	ผลไม้และผลิตภัณฑ์ ยางพารา มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ น้ำตาลและผลิตภัณฑ์ เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ กุ้งและผลิตภัณฑ์
อาเซียน (9 ประเทศ)	327,481.29	333,059.15	1.7	น้ำตาลและผลิตภัณฑ์ เครื่องดื่ม ข้าวและผลิตภัณฑ์ ผลไม้และผลิตภัณฑ์ ยางพารา
ญี่ปุ่น	150,078.70	141,033.98	-6.0	เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ ปลาและผลิตภัณฑ์ กุ้งและผลิตภัณฑ์ ยางพารา ผักและผลิตภัณฑ์

ประเทศ	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)		อัตรา การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	สินค้าส่งออกที่สำคัญ
	ปี 2565 (ม.ค. – ต.ค.)	ปี 2566 (ม.ค. – ต.ค.)		
สหรัฐอเมริกา	147,357.64	124,988.83	-15.2	ผลไม้และผลิตภัณฑ์ ข้าวและผลิตภัณฑ์ ปลาและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์อื่นจากสัตว์ ยางพารา
สหภาพยุโรป (27 ประเทศ)	89,754.78	73,682.96	-17.9	ยางพารา เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ ข้าวและผลิตภัณฑ์ ผลไม้และผลิตภัณฑ์ น้ำซอสและเครื่องปรุง
อื่น ๆ	390,399.74	362,349.02	-7.2	ผลไม้และผลิตภัณฑ์ ยางพารา น้ำตาลและผลิตภัณฑ์ ข้าวและผลิตภัณฑ์ เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ ปลาและผลิตภัณฑ์

หมายเหตุ: สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ หมายถึง สินค้าในพิกัดศุลกากร ตอนที่ 1-24, 35.05.10, 35.05.20, 40.01, 4002.80, 4002.91, 4002.99, 40.05, 44.03, 50.01 - 50.03, 52.01, 53.03

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2566 ขยายตัวร้อยละ 0.3 เมื่อเทียบกับปี 2565 โดยสาขาปศุสัตว์ สาขาประมง สาขาบริการทางการเกษตร และสาขาป่าไม้ ขยายตัว ขณะที่สาขาพืชสดตัว

ปัจจัยบวก

- ในช่วงครึ่งแรกของปี 2566 ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำที่สำคัญและในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ มีเพียงพอสำหรับการเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และทำประมง รวมถึงสภาพอากาศโดยทั่วไปที่เอื้ออำนวย ทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกและทำการผลิตมากขึ้น
- ราคาสินค้าเกษตรหลายชนิดในช่วงปีที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี จูงใจให้เกษตรกรเพิ่มการผลิต และมีการบำรุงดูแลรักษามากขึ้น
- การบริหารจัดการฟาร์มปศุสัตว์และประมงที่ดี รวมทั้งมีการดูแลเฝ้าระวังโรคระบาดอย่างเข้มงวด และต่อเนื่อง ทำให้สถานการณ์การผลิตสินค้าปศุสัตว์และประมงปรับตัวดีขึ้น
- เศรษฐกิจไทยปรับตัวดีขึ้นจากภาคบริการและภาคการท่องเที่ยวที่ขยายตัวได้ต่อเนื่อง ทำให้ภาคการผลิตและการค้าฟื้นตัวดีขึ้น มีการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น ประชาชนมีรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายได้มากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น
- ประเทศผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลกอย่างอินเดียประสบภัยธรรมชาติที่รุนแรง ทำให้ผลผลิตสินค้าเกษตรเสียหาย และมีความกังวลว่าปริมาณผลผลิตจะไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ จึงมีการจำกัดหรือระงับการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์บางชนิด อาทิ ข้าว น้ำตาล ทำให้ประเทศต่าง ๆ มีความต้องการนำเข้าสินค้าเกษตรจากไทยเพิ่มขึ้น

ปัจจัยลบ

- สภาพอากาศที่แปรปรวน และการเข้าสู่ปรากฏการณ์เอลนีโญ
 - ในช่วงปลายปี 2565 ต่อเนื่องถึงต้นปี 2566 ภาคตะวันออก ซึ่งเป็นแหล่งผลิตผลไม้ที่สำคัญของประเทศไทยประสบปัญหาฝนตกหนักและลมแรง ทำให้ดอกและผลอ่อนร่วงหล่นเสียหาย นอกจากนี้ ในช่วงปลายเดือนมีนาคม - ต้นเดือนเมษายน 2566 เกิดพายุฤดูร้อนและลมกระโชกแรง ในบางพื้นที่ของภาคตะวันออก อาทิ จังหวัดระยองและจันทบุรี ส่งผลให้ทุเรียนที่ใกล้เก็บเกี่ยวบางส่วนร่วงเสียหาย
 - ฤดูฝนที่มาล่าช้า และการเข้าสู่ภาวะเอลนีโญในเดือนกรกฎาคม 2566 ทำให้เกิดภาวะแห้งแล้งและฝนทิ้งช่วง ทำให้ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ ลดลง ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและความสมบูรณ์ของพืชหลายชนิด อาทิ ข้าว สับปะรดโรงงาน ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และลำไย

- ราคาปัจจัยการผลิตหลายชนิดยังอยู่ในระดับสูง ทั้งราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยเคมี และวัตถุดิบอาหารสัตว์ ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีการปรับลด/ปรับเปลี่ยนการใช้ปุ๋ยและอาหารสัตว์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิต
- เศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าชะลอตัว และภาวะเงินเฟ้อที่สูงขึ้นในหลายประเทศ ทำให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง
- ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ยืดเยื้อ สงครามการสู้รบระหว่างอิสราเอลและฮามาส และการแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานโลกและการค้าระหว่างประเทศ ทำให้เศรษฐกิจโลกฟื้นตัวช้า

สาขาพืช

สาขาพืชในปี 2566 หดตัวร้อยละ 1.3 เมื่อเทียบกับปี 2565 เนื่องจากปริมาณฝนน้อยกว่าปีที่ผ่านมา ประกอบกับมีช่วงอากาศร้อนยาวนานตั้งแต่ต้นปีจนถึงเดือนพฤษภาคม 2566 และภาวะฝนทิ้งช่วง ทำให้ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำสำคัญและแหล่งน้ำตามธรรมชาติลดลง ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของพืช โดยพืชสำคัญที่มีผลผลิตลดลง ได้แก่ **ข้าวนาปี** **มันสำปะหลัง** **อ้อยโรงงาน** **สับปะรดโรงงาน** **ยางพารา** **ปาล์มน้ำมัน** **ลำไย** และ **เงาะ** โดย **ข้าวนาปี** มีผลผลิตลดลง เนื่องจากฝนมาล่าช้า ปริมาณและการกระจายของฝนลดลง ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำในหลายพื้นที่ เกษตรกรบางส่วนจึงลดเนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปี หรือปล่อยที่นาไว้ว่าง ขณะที่บางพื้นที่ปลูกข้าวนาปีได้เพียงรอบเดียว นอกจากนี้ ผลผลิตข้าวที่เก็บเกี่ยวได้ไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง **มันสำปะหลัง** ผลผลิตลดลง เนื่องจากเนื้อที่เก็บเกี่ยวบางส่วนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือลดลงจากสถานการณ์ฝนตกหนักและอุทกภัยตั้งแต่ช่วงเดือนกันยายน 2565 ส่งผลให้เนื้อที่ปลูกมันสำปะหลังในขณะนั้นได้รับความเสียหาย ประกอบกับช่วงปลูกมันสำปะหลังเกิดความแห้งแล้ง ต้นมันสำปะหลังบางส่วนไม่งอกและยืนต้นตาย บางส่วนเจริญเติบโตไม่เต็มที่และหัวมันมีขนาดเล็ก ทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง **อ้อยโรงงาน** ผลผลิตลดลง เนื่องจากแหล่งผลิตสำคัญ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประสบภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ทำให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูกและการเจริญเติบโตของต้นอ้อย **สับปะรดโรงงาน** ผลผลิตลดลง เนื่องจากปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของต้นสับปะรด ทำให้ต้นไม่สมบูรณ์และมีขนาดผลเล็กลง ประกอบกับการบังคับออกดอกของสับปะรดบางส่วนไม่ได้ผลดีมากนัก ทำให้ผลผลิตสับปะรดภาพรวมลดลง **ยางพารา** ผลผลิตลดลง เนื่องจากสภาพอากาศร้อนจัด เกิดภาวะฝนทิ้งช่วง รวมถึงการเข้าสู่ปรากฏการณ์เอลนีโญ ทำให้ประสบความแห้งแล้ง เกษตรกรจึงกรีดยางได้น้อยลง ประกอบกับพื้นที่ทางภาคใต้บางส่วนได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคใบร่วงยางพารา ส่งผลให้น้ำยางออกน้อยกว่าปกติ **ปาล์มน้ำมัน** มีผลผลิตลดลง เนื่องจากสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยและปริมาณน้ำฝนลดลง ส่งผล

ให้การพัฒนาของทะเลาะไม่สมบูรณ์ จำนวนผลต่อทะเลาะและน้ำหนักทะเลาะลดลง **ลำไย** ผลผลิตลดลง เนื่องจากเกษตรกรทางภาคเหนือซึ่งเป็นแหล่งผลิตสำคัญได้โค่นต้นลำไยที่มีอายุมากและให้ผลผลิตต่ำ และปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น อาทิ ยางพารา และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประกอบกับในช่วงปลายปี 2565 ต่อเนื่องถึงต้นปี 2566 อากาศหนาวเย็นไม่เพียงพอที่จะทำให้ลำไยออกดอก และในช่วงติดผลอ่อน มีอากาศร้อนจัด ฝนทิ้งช่วง และปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ทำให้ผลลำไยร่วงหล่นเสียหาย และ**เงาะ** มีผลผลิตลดลง เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนตัดโค่นต้นเงาะไปปลูกทุเรียนซึ่งให้ผลตอบแทนสูงกว่า ประกอบกับสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการออกดอกติดผล เกิดภาวะแล้งและร้อนจัด ทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง

สำหรับผลผลิตพืชที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ **ข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทุเรียน และมังคุด** โดย **ข้าวนาปรัง** มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ตั้งแต่ปลายปี 2565 จนถึงต้นปี 2566 มีเพียงพอสำหรับการเพาะปลูกข้าวนาปรัง ส่งผลให้เกษตรกรขยายเนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นในพื้นที่นาที่เคยปล่อยว่าง โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคกลางและภาคเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตหลัก **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง บางส่วนปรับเปลี่ยนพื้นที่มาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทดแทน ประกอบกับราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ที่ปรับตัวสูงขึ้น จูงใจให้เกษตรกรขยายเนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น **ทุเรียน** ผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคา ทุเรียนในช่วงหลายปีที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี จูงใจให้เกษตรกรขยายเนื้อที่ปลูกเพิ่มขึ้นแทนยางพารา และผลไม้อื่น ๆ รวมทั้งมีการดูแลเอาใจใส่ดีขึ้น โดยต้นทุเรียนที่ปลูกในปี 2561 เริ่มให้ผลผลิตในปีนี้เป็นปีแรก ประกอบกับสภาพอากาศและปริมาณน้ำทางภาคใต้ในปีนี้อำนวยอำนวยต่อการออกดอกติดผลของทุเรียนมากกว่าปีที่ผ่านมา และ**มังคุด** มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากแหล่งผลิตสำคัญในภาคใต้ มีสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการออกดอกติดผลมังคุด ประกอบกับต้นมังคุดได้พักต้นสะสมอาหารจากการออกผลน้อยในปีที่ผ่านมา ทำให้ผลผลิตภาพรวมในปีเพิ่มขึ้น แม้ว่าเนื้อที่ให้ผลจะลดลง จากการที่เกษตรกรโค่นต้นมังคุดเพื่อไปปลูกทุเรียนซึ่งให้ผลตอบแทนดีกว่า

ด้านราคา สินค้าพืชที่มีราคาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 ได้แก่ **ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน สับประรดโรงงาน ลำไย และเงาะ** โดย**ข้าว**ราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศมีความต้องการข้าวอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับปี 2566 ผลผลิตข้าวออกสู่ตลาดลดลงจากปัญหาภัยแล้ง ทำให้ราคาข้าวเปลือกปรับตัวสูงขึ้นตามความต้องการของตลาด **มันสำปะหลัง**ราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตมันสำปะหลังลดลง และมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการโรงงานแป้งมันสำปะหลัง **อ้อยโรงงาน**ราคาเพิ่มขึ้น ตามราคาในตลาดโลกที่ปรับตัวสูงขึ้น เนื่องจากผลผลิตอ้อยลดลง **สับประรดโรงงาน**ราคาเพิ่มขึ้น จากผลผลิตที่น้อยลง ขณะที่ความต้องการบริโภคภายในประเทศและความต้องการเป็นวัตถุดิบของโรงงานแปรรูปเพื่อส่งออกไปต่างประเทศยังมีอย่างต่อเนื่อง **ลำไย**และ**เงาะ**ราคาเพิ่มขึ้นเนื่องจากปริมาณผลผลิตลดลง ในขณะที่ความต้องการของตลาดยังคงมีอยู่

สินค้าพืชที่มีราคาเฉลี่ยลดลงในเดือนมกราคม – พฤศจิกายน 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 ได้แก่ **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และมังคุด** โดย**ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** ราคาลดลง เนื่องจากผลผลิตที่ออกสู่ตลาดที่เพิ่มขึ้น **ยางพารา** ราคาลดลง เนื่องจากความต้องการใช้ยางพาราเพื่อเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องทั้งอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมยางล้อ รวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ลดลงตามภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว **ปาล์มน้ำมัน** ราคาลดลงตามราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลกที่มีการปรับตัวลดลง **ทูเรียน** ราคาลดลง เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมาก ประกอบกับราคาส่งออกลดลงจากการส่งออกทูเรียนไทยและเวียดนามไปยังจีนที่มีการแข่งขันสูงขึ้น และ**มังคุด** ราคาลดลง เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น

ด้านการส่งออก สินค้าพืชและผลิตภัณฑ์ที่มีปริมาณและมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น ในเดือนมกราคม - ตุลาคม 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 ได้แก่ **ข้าวรวม น้ำตาล และผลิตภัณฑ์ ทูเรียนและผลิตภัณฑ์ และมังคุด** โดย**ข้าวรวม** มีปริมาณและมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการของตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้นจากความกังวลถึงปัญหาภัยแล้งที่ส่งผลกระทบต่อให้ผลผลิตข้าวไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภค จึงเร่งสั่งซื้อข้าวสำรองไว้เพื่อความมั่นคงทางอาหาร อีกทั้งประเทศอินเดียประกาศระงับการส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่ข้าวบาสมาดิ ส่งผลให้ประเทศคู่ค้า ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย และแอฟริกาใต้ มีความต้องการนำเข้าข้าวจากไทยมากขึ้น **น้ำตาลและผลิตภัณฑ์** มีปริมาณและมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัญหาภัยแล้งทำให้ต่างประเทศมีความกังวลต่อปริมาณผลผลิตน้ำตาลที่จะออกสู่ตลาดโลก ประกอบกับอินเดียจำกัดการส่งออกน้ำตาล เพื่อควบคุมราคาน้ำตาลในประเทศ ส่งผลให้ต่างประเทศมีความต้องการน้ำตาลจากไทยมากขึ้น **ทูเรียนและผลิตภัณฑ์** และ**มังคุด** มีปริมาณและมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการบริโภคของตลาดหลักอย่างจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สินค้าพืชและผลิตภัณฑ์ที่มีปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลงในเดือนมกราคม - ตุลาคม 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 ได้แก่ **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ สับปะรด และผลิตภัณฑ์ ยางพารา ลำไยและผลิตภัณฑ์ และเงาะและผลิตภัณฑ์** โดย**ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** มีปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากผลผลิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ในประเทศที่มีความต้องการเพิ่มขึ้น **มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์** มีปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากผลผลิตมันสำปะหลังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดในประเทศ ประกอบกับประเทศจีนซึ่งเป็นคู่ค้าหลักมีความต้องการนำเข้ามันสำปะหลังจากไทยลดลง **สับปะรดและผลิตภัณฑ์** มีปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญ มีการชะลอคำสั่งซื้อและการนำเข้า **ยางพารา** มีปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากจีนและสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็น

ประเทศคู่ค้าหลักมีความต้องการนำเข้าลดลงตามสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศที่ชะลอตัวลง และเป็นไปในทิศทางเดียวกับราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา **ลำไยและผลิตภัณฑ์**ที่มีปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากประเทศคู่ค้าสำคัญ ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฮ่องกง มีความต้องการนำเข้าลดลง **เงาะและผลิตภัณฑ์**ที่มีปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากคุณภาพผลผลิตไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาด ทำให้ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ เวียดนาม มาเลเซีย และเมียนมา มีความต้องการลดลง

สินค้าพืชและผลิตภัณฑ์ที่มีปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้น แต่มูลค่าส่งออกลดลงในเดือนมกราคม - ตุลาคม 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 คือ **น้ำมันปาล์ม** เนื่องจากความต้องการใช้น้ำมันปาล์มในตลาดโลกเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอินเดียที่มีความต้องการใช้น้ำมันปาล์มในประเทศเพิ่มขึ้น ขณะที่ราคาน้ำมันปาล์มในตลาดโลกปรับตัวลดลง และความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนส่งผลให้มูลค่าการส่งออกของไทยลดลง

สาขาปศุสัตว์

สาขาปศุสัตว์ในปี 2566 ขยายตัวร้อยละ 4.7 เมื่อเทียบกับปี 2565 เป็นผลจากความต้องการบริโภคสินค้าปศุสัตว์ที่มีอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับเกษตรกรมีการบริหารจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐาน และมีการควบคุมเฝ้าระวังโรคระบาดได้ดี **โดยสินค้าปศุสัตว์ที่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น** ได้แก่ **สุกร ไก่เนื้อ และโคเนื้อ** สำหรับ**สุกร**มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากการควบคุมและเฝ้าระวังโรคระบาดของกรมปศุสัตว์อย่างเข้มงวด ประกอบกับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีการปรับตัวไปสู่ระบบการเลี้ยงที่มีความปลอดภัยทางชีวภาพ ส่งผลให้เกษตรกรมีความเชื่อมั่นในการเลี้ยงสุกรใหม่และขยายการผลิตเพิ่มขึ้น **ไก่เนื้อ**มีผลผลิตเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากการขยายการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจอาหารและการท่องเที่ยว ขณะที่ความต้องการของตลาดต่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง และ**โคเนื้อ**มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของภาครัฐ ทำให้เกษตรกรขยายการผลิตเพิ่มขึ้น

สำหรับสินค้าปศุสัตว์ที่มีผลผลิตลดลง ได้แก่ **ไข่ไก่** และ**น้ำมันดิบ** โดย**ไข่ไก่**มีผลผลิตลดลง เนื่องจากการดำเนินมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ มีการปรับสมดุลผลผลิตให้เหมาะสมกับความต้องการบริโภค โดยปรับลดปริมาณแม่ไก่ยืนกรง ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตไข่ไก่ภายในประเทศลดลง และ**น้ำมันดิบ**มีผลผลิตลดลง เนื่องจากต้นทุนอาหารสัตว์เพิ่มสูงขึ้น เกษตรกรบางรายปรับลดจำนวนโคในฝูง รวมทั้งลดปริมาณการให้อาหารเพื่อลดต้นทุนการผลิต ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตน้ำมันดิบภายในประเทศลดลง

ด้านราคา สินค้าปศุสัตว์ที่มีราคาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 ได้แก่ **ไข่ไก่ และน้ำมันดิบ** โดย**ไข่ไก่**มีราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ยังอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้เกษตรกรปรับราคาไข่ไก่ให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิต ประกอบกับมีความต้องการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกไปยังต่างประเทศเพิ่มขึ้น และ**น้ำมันดิบ**มีราคาสูงขึ้น เนื่องจากการผลิตลดลง รวมทั้งการประกาศปรับเพิ่มราคากลางรับซื้อน้ำมันดิบตั้งแต่ปลายปี 2565 ส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้น

สินค้าปศุสัตว์ที่มีราคาเฉลี่ยลดลงในเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 ได้แก่ **ไก่เนื้อ สุกร และโคเนื้อ** โดย**ไก่เนื้อ**มีราคาลดลงจากปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง **สุกร**มีราคาลดลง เนื่องจากปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดมากขึ้น ประกอบกับต้นทุนราคาลูกสุกรขุนปรับตัวลดลง ส่งผลให้ราคาสุกรลดลง และ**โคเนื้อ**มีราคาลดลง เนื่องจากมีปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการส่งออกลดลง ทำให้ปริมาณโคล้มตลาด ส่งผลให้ราคาเนื้อโคและราคาโคมีชีวิตในประเทศปรับตัวลดลง

ด้านการส่งออก สินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์ที่มีปริมาณและมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นในเดือนมกราคม - ตุลาคม 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 ได้แก่ **ไข่ไก่สด และนมและผลิตภัณฑ์** โดย**ไข่ไก่สด**มีปริมาณและมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญมีความต้องการนำเข้าไข่ไก่จากไทยเพิ่มขึ้น ประกอบกับมีการเปิดตลาดส่งออกไข่ไก่สดไปได้ทุกวัน ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกไข่ไก่สดเพิ่มขึ้น และ**นมและผลิตภัณฑ์**มีปริมาณและมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลิตภัณฑ์นมของไทยมีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของประเทศคู่ค้า ทำให้มีความต้องการนมและผลิตภัณฑ์ในเอเชียเหนือและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีอย่างต่อเนื่อง

สินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์ที่มีปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลงในเดือนมกราคม - ตุลาคม 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 คือ **โคมีชีวิต** เนื่องจากจีนและเวียดนามมีข้อจำกัดด้านการนำเข้าที่เข้มงวด ส่งผลให้การส่งออกลดลง

สินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์ที่มีปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้น แต่มูลค่าส่งออกลดลงในเดือนมกราคม - ตุลาคม 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 ได้แก่ **เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ และเนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์** โดย**เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์**มีปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้น แต่มูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากประเทศผู้ผลิตหลักหลายประเทศในทวีปยุโรป ทวีปอเมริกา ทวีปแอฟริกา และทวีปเอเชีย ประสบปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของไข้หวัดนก ทำให้มีความต้องการนำเข้าเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์จากไทยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประเทศจีน ขณะที่ราคาไก่เนื้อในประเทศปรับตัวลดลง ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกของไทยลดลง และ**เนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์**มีปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้น แต่มูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากประเทศคู่ค้าหลักมีความต้องการนำเข้าเนื้อสุกรสดแช่เย็นแช่แข็งเพิ่มขึ้น ขณะที่ราคาสุกรในประเทศปรับตัวลดลง ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกของไทยลดลง

สาขาประมง

สาขาประมงในปี 2566 ขยายตัวร้อยละ 2.2 เมื่อเทียบกับปี 2565 โดยกุ้งทะเลเพาะเลี้ยง มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีการบริหารจัดการฟาร์มที่ดี ทำให้กุ้งมีอัตราการรอดดี แม้ว่าเกษตรกรยังคงประสบปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่อยู่ในระดับสูง และบางพื้นที่ยังคงพบโรคระบาดกุ้ง เช่น ไวรัสตัวแดงดวงขาว โรคซีขาว โรคหัวเหลือง แต่เกษตรกรสามารถควบคุมโรคได้ดี ทำให้ในภาพรวมไม่กระทบต่อการเลี้ยงมากนัก ส่งผลให้มีผลผลิตกุ้งออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น ขณะที่ **สัตว์น้ำที่นำขึ้นทำเทียบเรือ** มีปริมาณลดลง เนื่องจากความกังวลในเรื่องของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงซึ่งเป็นต้นทุนการผลิตหลักของการทำประมงทะเลยังอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้ผู้ประกอบการเรือประมงออกเรือจับสัตว์น้ำลดลง นอกจากนี้ สภาพอากาศที่แปรปรวนและอุณหภูมิน้ำทะเลที่สูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ สำหรับ **ปลานิลและปลาดุก** มีผลผลิตลดลงเช่นกัน เนื่องจากต้นทุนอาหารสัตว์ยังอยู่ในระดับสูง ประกอบกับสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการเลี้ยง ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติต่าง ๆ ไม่มีเพียงพอต่อการเลี้ยง ทำให้เกษตรกรบางรายลดปริมาณการปล่อยลูกพันธุ์ปลาและลดรอบการเลี้ยง

ด้านราคา สินค้าประมงที่มีราคาเฉลี่ยลดลงในเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 ได้แก่ กุ้งขาวแวนนาไม และปลานิล โดยกุ้งขาวแวนนาไมมีราคาลดลง เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น ในขณะที่ความต้องการของผู้บริโภคในประเทศยังคงทรงตัวและการส่งออกต่างประเทศลดลง และ **ปลานิล** มีราคาลดลง เนื่องจากผู้บริโภคมักมีความต้องการลดลง

สินค้าประมงที่มีราคาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 คือ **ปลาดุก** เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคเพิ่มขึ้นจากการที่ใช้ประกอบอาหารได้หลากหลาย

ด้านการส่งออก สินค้าประมงและผลิตภัณฑ์ที่มีปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลงในเดือนมกราคม - ตุลาคม 2566 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 ได้แก่ กุ้งและผลิตภัณฑ์ ปลาและผลิตภัณฑ์ และ **ปลาหมึกและผลิตภัณฑ์** โดย **กุ้งและผลิตภัณฑ์** มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลง เนื่องจากประเทศคู่ค้าสำคัญอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น มีความต้องการนำเข้าลดลง ประกอบกับต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่าประเทศผู้ส่งออกรายอื่น เช่น เอกวาดอร์ อินเดีย ทำให้ไทยไม่สามารถแข่งขันด้านราคาได้ **ปลาและผลิตภัณฑ์** มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลง เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2565 เนื่องจากประเทศคู่ค้าสำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย มีความต้องการลดลง และ **ปลาหมึกและผลิตภัณฑ์** มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลง เนื่องจากตลาดส่งออกที่สำคัญอย่างเช่น อิตาลี ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ มีความต้องการนำเข้าลดลงอย่างต่อเนื่อง

สาขาบริการทางการเกษตร

สาขาบริการทางการเกษตรในปี 2566 ขยายตัวร้อยละ 0.6 เมื่อเทียบกับปี 2565 โดยในช่วงครึ่งแรกของปีนี้ สภาพอากาศทั่วไปเอื้ออำนวยและมีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับการเพาะปลูกพืช ทำให้เกษตรกรขยายเนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปรัง อ้อยโรงงาน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่งผลให้มีการจ้างบริการเตรียมดินและเก็บเกี่ยวผลผลิตพืชดังกล่าวเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงครึ่งหลังของปี บางพื้นที่ประสบปัญหาฝนมาล่าช้า ฝนทิ้งช่วง และภัยแล้ง ส่งผลให้เกษตรกรบางส่วนงด เลื่อนหรือปรับเปลี่ยนช่วงเวลาในการเพาะปลูก ทำให้กิจกรรมการจ้างบริการเตรียมดินและเก็บเกี่ยวผลผลิตพืชที่สำคัญลดลง โดยเฉพาะข้าวนาปี มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

สาขาป่าไม้

สาขาป่าไม้ในปี 2566 ขยายตัวร้อยละ 2.5 เมื่อเทียบกับปี 2565 โดยผลผลิตป่าไม้สำคัญที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ไม้ยางพารา ไม้ยูคาลิปตัส และถ่านไม้ สำหรับไม้ยางพาราเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีการตัดโค่นสวนยางพาราเก่ามากกว่าพื้นที่เป้าหมายการตัดโค่นสวนยางพาราเก่าของการยางแห่งประเทศไทย รวมทั้งความต้องการไม้ยางพาราเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ของจีนยังคงเพิ่มขึ้น ไม้ยูคาลิปตัสเพิ่มขึ้นตามความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตเยื่อกระดาษทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะจีน ขณะที่ญี่ปุ่นยังมีความต้องการนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเชื้อเพลิงอัดเม็ด (Wood Pellet) เพื่อป้อนให้กับอุตสาหกรรมโรงไฟฟ้าชีวมวล และถ่านไม้เพิ่มขึ้นตามธุรกิจภาคบริการและการท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง รวมถึงยังเป็นที่ต้องการของจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ อย่างไรก็ตาม รั้งนกมีการส่งออกไปตลาดจีนลดลง และครึ่งมีผลผลิตลดลง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสภาพอากาศที่แห้งแล้งและไม่เอื้ออำนวยในการเจริญเติบโตของครึ่ง

แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรในปี 2567 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 0.7 – 1.7 โดยสาขาพืช สาขาปศุสัตว์ สาขาประมง สาขาบริการทางการเกษตร และสาขาป่าไม้ ขยายตัวได้จากปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

- **การดำเนินนโยบายของภาครัฐ** ความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพการผลิตและบริหารจัดการสินค้าเกษตร อาทิ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต ส่งเสริมการรวมกลุ่มทำการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร ยกกระดับสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน เป็นสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง เป็นที่ยอมรับของตลาด และตอบโจทย์ผู้บริโภคโดยใช้หลักการตลาดนำการผลิตเพื่อบริหารจัดการสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมถึงพัฒนาระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตร บริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยแล้งและน้ำท่วม สนับสนุนการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการวางแผนเฝ้าระวัง เตือนภัย ตลอดจนระบบประกันภัยและการรองรับความเสี่ยงต่าง ๆ
- **ความต้องการสินค้าเกษตรในตลาดโลกที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น** เพื่อรองรับความมั่นคงทางด้านอาหาร เนื่องจากหลายประเทศประสบภัยพิบัติที่รุนแรง ประกอบกับประเทศผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลกจำกัดหรือระงับการส่งออกสินค้าเกษตรบางชนิด ทำให้หลายประเทศมีความกังวลว่าจะมีผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ
- **ราคาสินค้าเกษตรหลายชนิดยังอยู่ในเกณฑ์ดี** จากปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากผลกระทบของปรากฏการณ์เอลนีโญ และภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงมากขึ้น
- **แนวโน้มเศรษฐกิจไทยปี 2567 ที่คาดว่าจะขยายตัว** โดยเฉพาะการบริโภคภายในประเทศ และการท่องเที่ยวที่คาดว่าจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการส่งออกที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่ปรับตัวดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2567 ยังมีปัจจัยเสี่ยงและสถานการณ์สำคัญที่ต้องติดตาม ได้แก่

- **ปรากฏการณ์เอลนีโญ** ที่คาดว่าจะยังส่งผลจนถึงเดือนเมษายน 2567 อาจทำให้เกิดภัยแล้งที่รุนแรง ส่งผลกระทบต่อพื้นที่และผลผลิตทางการเกษตร
- **ราคาปัจจัยการผลิตที่ยังคงอยู่ในระดับสูง** ทั้งราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดโรคและแมลง และวัตถุดิบอาหารสัตว์ ซึ่งจะทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อราคาสินค้าเกษตรและความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

- **แนวโน้มเศรษฐกิจโลกที่ยังมีทิศทางชะลอตัว** โดยเฉพาะประเทศคู่ค้าสำคัญทั้งจีน สหรัฐอเมริกา ประเทศในกลุ่มยูโรโซน ส่งผลต่อการค้าและความต้องการสินค้าเกษตรของไทย
- **ภาวะเงินเฟ้อที่ยังมีแนวโน้มอยู่ในระดับสูง** ส่งผลต่อกำลังซื้อของผู้บริโภค รวมถึงความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ที่อาจส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของสินค้าเกษตรไทย
- **ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์** ทั้งสงครามระหว่างอิสราเอลและฮามาสที่ยังมีความไม่แน่นอนสูง และความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนที่ยังคงยืดเยื้อ
- **กฎระเบียบและมาตรการกีดกันทางการค้า** ของหลายประเทศที่มีความเข้มงวดมากขึ้น โดยเฉพาะสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา รวมถึงเงินที่มีความเข้มงวดในการนำเข้าสินค้าเกษตรมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของไทย

สาขาพืช

สาขาพืชในปี 2567 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 0.6 – 1.6 โดยสินค้าพืชที่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน และทุเรียน โดยข้าวนาปี คาดว่าผลผลิตจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ดี และคาดว่าจะมีปริมาณฝนเพียงพอต่อการเพาะปลูก ทำให้เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออาจขยายเนื้อที่เพาะปลูกในพื้นที่ที่ปล่อยว่างเมื่อปี 2566 **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** คาดว่าผลผลิตจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากคาดว่าจะมีปริมาณฝนเพียงพอต่อการเพาะปลูก และเกษตรกรมีการควบคุมและกำจัดศัตรูพืชได้ดี **สับปะรดโรงงาน** คาดว่าผลผลิตจะเพิ่มขึ้น จากราคาสับปะรดที่อยู่ในเกณฑ์ดีจึงจูงใจให้เกษตรกรดูแลการปลูกมากขึ้น และ**ทุเรียน** คาดว่าผลผลิตจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาทุเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รวมถึงความต้องการบริโภคทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศยังมีอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกและเอาใจใส่มากขึ้น

สำหรับสินค้าพืชที่คาดว่าจะมีปริมาณผลผลิตลดลง ได้แก่ ข้าวนาปรัง มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ลำไย มังคุด และเงาะ โดยข้าวนาปรัง คาดว่าผลผลิตจะลดลงตามการลดลงของเนื้อที่เพาะปลูก เนื่องจากปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำส่วนใหญ่และปริมาณน้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติน้อยกว่าปีที่ผ่านมา ส่งผลให้น้ำต้นทุนไม่เพียงพอ เกษตรกรบางพื้นที่ในภาคกลางจึงอาจปล่อยพื้นที่ให้ว่าง **มันสำปะหลัง** คาดว่าผลผลิตจะลดลง เนื่องจากในปี 2566 พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบางส่วนได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง รวมทั้งท่อนพันธุ์ขาดแคลน หายาก และมีราคาสูง เกษตรกรบางรายจึงต้องปล่อยพื้นที่บางส่วนให้เป็นพื้นที่ว่างเปล่าหรือปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน และยางพารา **อ้อยโรงงาน** คาดว่าผลผลิตจะลดลง เนื่องจากปริมาณน้ำฝนในปีที่ผ่านมา มีน้อย และอาจไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก ส่งผลให้ต้นอ้อยไม่สมบูรณ์ การแตกกอไม่ดี บางพื้นที่

แห้งตายไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เต็มที่ **ยางพารา** คาดว่าผลผลิตจะลดลง เนื่องจากปรากฏการณ์เอลนีโญอาจมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ทำให้มีปริมาณน้ำฝนน้อย และสภาพอากาศร้อน ส่งผลให้น้ำยางออกน้อยกว่าปกติ ประกอบกับแหล่งผลิตหลักทางภาคใต้ยังคงประสบปัญหาโรคใบร่วง **ปาล์มน้ำมัน** คาดว่าผลผลิตจะลดลง เนื่องจากปรากฏการณ์เอลนีโญอาจมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ส่งผลให้ปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอต่อความต้องการของต้นปาล์มน้ำมัน ต้นจึงไม่สมบูรณ์ จำนวนทะลายและน้ำหนักทะลายของปาล์มน้ำมันมีแนวโน้มลดลง **สำหรับสินค้ากลุ่มผลไม้** ได้แก่ **ลำไย มังคุด และเงาะ** คาดว่าผลผลิตจะลดลง เนื่องจากสภาพอากาศแห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วง ปริมาณน้ำมีไม่เพียงพอ และไม่เอื้ออำนวยต่อการออกดอกติดผล

ด้านราคา สินค้าพืชที่คาดว่าราคาจะปรับตัวเพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน สับปะรดโรงงาน ปาล์มน้ำมัน และลำไย โดย**ข้าว** คาดว่าตลาดมีความต้องการบริโภคข้าวอย่างต่อเนื่องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ขณะที่ผลผลิตข้าวจะออกสู่ตลาดลดลงจากปัญหาภัยแล้งที่เกิดจากปรากฏการณ์เอลนีโญ **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** เนื่องจากสถานการณ์ภัยแล้งและสภาพอากาศที่แปรปรวนอาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตลดลง จึงคาดว่าราคาจะปรับตัวสูงขึ้น **อ้อยโรงงาน** เนื่องจากผลผลิตที่คาดว่าจะลดลง ในขณะที่ความต้องการบริโภคภายในประเทศและต่างประเทศของภาคครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรมมีทิศทางสูงขึ้น **สับปะรดโรงงาน** เนื่องจากตลาดยังมีความต้องการอย่างต่อเนื่องทั้งบริโภคภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ **ปาล์มน้ำมัน** คาดว่าราคาจะเพิ่มขึ้นตามทิศทางราคาน้ำมันปาล์มดิบในตลาดโลก ประกอบกับคาดว่าผลผลิตในประเทศจะมีปริมาณลดลงจากสภาวะเอลนีโญ และ**ลำไย** เนื่องจากปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะลดลง ในขณะที่ตลาดยังคงมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง

สินค้าพืชที่คาดว่าราคาจะอยู่ในเกณฑ์ดี สินค้าผลไม้ ได้แก่ ทุเรียน มังคุด และเงาะ เนื่องจากความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับภาครัฐมีนโยบายพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐานและส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้น

สินค้าพืชที่คาดว่าราคาจะอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา ได้แก่ มันสำปะหลัง และยางพารา โดย**มันสำปะหลัง** คาดว่าความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมอาหารและอาหารสัตว์ยังคงมีต่อเนื่อง และ**ยางพารา** คาดว่าความต้องการยางพาราในตลาดโลกจะปรับตัวตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยานยนต์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ รวมถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตของประเทศคู่แข่ง ที่ทำให้มีความต้องการนำเข้ายางพาราจากประเทศไทยเพิ่มขึ้น

สาขาปศุสัตว์

สาขาปศุสัตว์ในปี 2567 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 1.7 – 2.7 โดยสินค้าปศุสัตว์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ **สุกร ไก่เนื้อ และโคเนื้อ** โดย**สุกร** คาดว่าจะมีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีมาตรฐานการเลี้ยงที่เข้มงวดเพื่อให้ความปลอดภัยทางชีวภาพ และมีการติดตามและเฝ้าระวังโรคอย่างต่อเนื่อง **ไก่เนื้อ** คาดว่าจะมีผลผลิตเพิ่มขึ้น ตามความต้องการบริโภคในประเทศที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น ประกอบกับประเทศคู่ค้ามีแนวโน้มนำเข้าเพิ่มขึ้น และ**โคเนื้อ** คาดว่าจะมีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลจากการดำเนินนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ภายใต้โครงการต่างๆ เช่น โครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตโคเนื้อ และโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคขุน เป็นต้น

สินค้าปศุสัตว์ที่มีแนวโน้มลดลง ได้แก่ **ไข่ไก่ และน้ำนมดิบ** โดย**ไข่ไก่** คาดว่าจะมีผลผลิตลดลง เนื่องจากเกษตรกรปรับลดปริมาณแม่ไก่ยืนกรงตามมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่ ประกอบกับต้นทุนการผลิตยังอยู่ในระดับสูง ทำให้เกษตรกรไม่เพิ่มปริมาณการเลี้ยง และ**น้ำนมดิบ** คาดว่าจะมีผลผลิตลดลงตามจำนวนแม่โคที่รีดนมได้ลดลง จากปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น โดยเฉพาะค่าอาหาร ทำให้ฟาร์มขนาดเล็กหลายรายปรับลดจำนวนโคในฝูงลง และเกษตรกรบางรายเลิกกิจการเลี้ยงโคนม

ด้านราคา สินค้าปศุสัตว์ส่วนใหญ่คาดว่าจะมีราคาเพิ่มขึ้น ได้แก่ **ไก่เนื้อ สุกร ไข่ไก่ โคเนื้อ และน้ำนมดิบ** โดย**ไก่เนื้อ** เนื่องจากความต้องการไก่เนื้อของตลาดภายในประเทศและต่างประเทศที่เป็นคู่ค้าสำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น EU เกาหลีใต้ และฟิลิปปินส์ ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการขยายตลาดส่งออกใหม่ ๆ ในภูมิภาคเอเชียและตะวันออกกลาง ส่งผลให้ราคาปรับตัวสูงขึ้น **สุกร** เนื่องจากความต้องการบริโภคสุกรภายในประเทศและต่างประเทศมีอย่างต่อเนื่อง **ไข่ไก่** เนื่องจากตลาดต่างประเทศยังมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง จากที่ภาครัฐมีการดำเนินมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาไข่ไก่เพื่อส่งเสริมการส่งออก และกำกับดูแลการผลิตให้มีคุณภาพมาตรฐานตามข้อกำหนดกฎหมายและระเบียบทางการค้า ประกอบกับต้นทุนการผลิตยังอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้ราคาปรับตัวสูงขึ้น **โคเนื้อ** เนื่องจากการควบคุมและกำกับดูแลคุณภาพการผลิตโคเนื้อให้เป็นไปตามมาตรฐานฟาร์ม ทำให้ผลผลิตโคเนื้อเป็นที่ต้องการของตลาดภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ราคาโคเนื้อ มีแนวโน้มสูงขึ้น และ**น้ำนมดิบ** เนื่องจากปริมาณผลผลิตน้ำนมดิบที่ลดลง ขณะที่ตลาดนมและผลิตภัณฑ์ยังคงมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง ประกอบเกษตรกรมีการพัฒนาคุณภาพน้ำนม ทำให้สามารถขายได้ในราคาที่สูงขึ้น

สาขาประมง

สาขาประมงในปี 2567 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 0.5 – 1.5 โดยผลผลิต **กุ้งทะเลเพาะเลี้ยง** คาดว่าใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจฟื้นตัวดีขึ้น ใจให้เกษตรกรบางรายกลับมาเลี้ยง และขยายเนื้อที่เลี้ยง รวมถึงเพิ่มปริมาณการปล่อยลูกกุ้ง อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัจจัยเสี่ยงในเรื่องโรคระบาด และต้นทุนการผลิตที่ยังอยู่ในระดับสูง ทั้งราคาอาหารสัตว์น้ำ ราคาพลังงาน และราคาลูกกุ้ง ประกอบกับภาครัฐมีการส่งเสริมให้เกษตรกรวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับฤดูกาลผลิตและบริหารจัดการผลผลิตให้ตรงตามความต้องการของตลาด และมีการยกระดับมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงให้ได้มาตรฐาน GAP รวมไปถึงการสนับสนุนและผลักดันการขยายตลาดไปยังต่างประเทศ สำหรับผลผลิต**การทำประมงทะเล**คาดว่าจะใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากสภาพอากาศที่อาจจะมีความแปรปรวน และราคาน้ำมันเชื้อเพลิงซึ่งเป็นปัจจัยในการผลิตหลักยังมีความผันผวน ส่วนผลผลิต**ประมงน้ำจืด** มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากความต้องการของผู้บริโภคที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น

ด้านราคา สินค้าประมงที่คาดว่าจะราคาจะปรับตัวเพิ่มขึ้น คือ **ปลาตก** เนื่องจากความต้องการบริโภคภายในประเทศยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง สำหรับ**ราคากุ้งขาวแวนนาไม** และ**ปลานิล** คาดว่า **จะอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา** เนื่องจากผลผลิตจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในขณะที่ความต้องการของผู้บริโภคค่อนข้างทรงตัว อีกทั้งไทยมีข้อจำกัดด้านต้นทุนการผลิตที่ไม่สามารถแข่งขันด้านราคากับประเทศคู่แข่งที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตได้

สาขาบริการทางการเกษตร

สาขาบริการทางการเกษตรในปี 2567 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 0.3 – 1.3 เนื่องจากราคาผลผลิตพืชหลายชนิดอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ใจให้เกษตรกรขยายเนื้อที่เพาะปลูก และดูแลรักษาดีขึ้น ทำให้มีการจ้างบริการทางการเกษตรเพิ่มขึ้น อาทิ การใช้โดรนในการฉีดพ่นปุ๋ย และสารกำจัดแมลง การใช้เครื่องจักรกลในการปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิต

สาขาป่าไม้

สาขาป่าไม้ในปี 2567 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 2.4 – 3.4 โดยคาดว่าผลผลิต **ไม้ยูคาลิปตัส** จะเพิ่มขึ้นจากความต้องการใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเยื่อกระดาษและโรงงานไฟฟ้าชีวมวล ทั้งในประเทศและต่างประเทศ **ไม้ยางพารา** คาดว่าผลผลิตเพิ่มขึ้นตามพื้นที่เป้าหมายการตัดโค่นพื้นที่สวนยางพาราเก่าและปลูกทดแทนด้วยยางพาราพันธุ์ดีหรือพืชเศรษฐกิจอื่นของการยางแห่งประเทศไทย สำหรับผลผลิต**ถ่านไม้**คาดว่าแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากความต้องการใช้ภายในประเทศของธุรกิจภาคบริการทั้งโรงแรมและร้านอาหารที่ยังขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง และ**รังนก** คาดว่าเพิ่มขึ้นเนื่องจากรังนกของไทยมีคุณภาพสูงและยังเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะตลาดจีน อย่างไรก็ตาม ผลผลิต**ครั้ง**คาดว่าจะลดลงจากสภาพอากาศที่แปรปรวนและร้อนจัด ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของครั้ง

ข้อเสนอแนะแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตร

การขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรมุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร และทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยแนวทางเศรษฐกิจ BCG รวมทั้งเตรียมพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในอนาคตภายใต้ข้อจำกัดและโอกาสหลายด้าน ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

1) บริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมการรองรับสถานการณ์ภัยแล้ง

จากปรากฏการณ์เอลนีโญที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นและยาวนาน โดยการเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำและอุปกรณ์สำหรับเก็บน้ำ เชื่อมโยงการทำงานทั้งระดับพื้นที่และส่วนกลางเพื่อบริหารจัดการน้ำให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และมีน้ำเพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร เพิ่มการสื่อสารข้อมูลข่าวสารและการเตือนภัย เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันอย่างทั่วถึง มีการวางแผนการผลิตและการใช้น้ำอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีแผนรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นทั้งด้านการป้องกันและบรรเทาปัญหา

2) เตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ผ่านการพัฒนาระบบ

การประกันภัยภาคการเกษตร เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ที่แน่นอน โดยความรุนแรงของผลกระทบที่เกษตรกรได้รับจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ สามารถสร้างความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงจำเป็นต้องประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบประกันภัยภาคการเกษตรไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ (Geographic Information System: GIS) และแบบจำลองการวิเคราะห์ความเสี่ยงภัยทางธรรมชาติในเชิงพื้นที่ (Disaster Risk Analysis Model) เพื่อพัฒนาระบบการเตือนภัยล่วงหน้า (Advanced Warning System) เพื่อลดความเสี่ยงจากผลกระทบของภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของเกษตรกร และตอบโจทย์ความท้าทายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันภัยรูปแบบใหม่

3) ทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเตรียมการรองรับข้อกำหนดทางการค้า

ด้านสิ่งแวดล้อม โดยสร้างความเข้าใจและส่งเสริมองค์ความรู้ให้เกษตรกรนำไปใช้ในการจัดการพื้นที่และปรับกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Go Green) ลดก๊าซเรือนกระจก และสามารถสร้างรายได้ให้ชุมชน อาทิ ปรับเปลี่ยนระบบการปลูกข้าวให้ใช้น้ำน้อย ลดการเผาตอซัง เพิ่มพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น ซึ่งสามารถประเมินคาร์บอนเครดิตและขายเป็นรายได้อีกหนึ่งทางหนึ่ง รวมถึงการปรับตัวและเตรียมพร้อมสำหรับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศคู่ค้า และข้อกำหนดทางการค้าในอนาคต เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันให้กับธุรกิจเกษตรและอาหาร

4) **ยกระดับสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ปลอดภัย และต่อยอดสู่เกษตรมูลค่าสูง** โดยปรับการผลิตให้มีความปลอดภัย มีการดูแลและการเก็บเกี่ยวที่ดี สินค้าเกษตรได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัยหรือเกษตรอินทรีย์ ปรับการผลิตจากที่เป็นวัตถุดิบหรือสินค้าแปรรูปขั้นต้นไปสู่การผลิตที่เน้นคุณภาพ สามารถสร้างคุณค่าและรายได้ได้มาก เพิ่มการแปรรูปและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ พัฒนาสินค้าเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ สินค้าเพื่อสุขภาพ พัฒนาแบรนด์และบรรจุภัณฑ์ให้น่าสนใจ เป็นที่ยอมรับและเข้าถึงผู้บริโภค รวมทั้งมีระบบตรวจสอบย้อนกลับ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

5) **รวมกลุ่มและเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาด ต่อยอดสินค้าเกษตรสู่อุตสาหกรรมอนาคต**

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มและพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลการผลิต การตลาด เทคโนโลยี และเข้าถึงความต้องการของตลาด เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีอำนาจต่อรองในการซื้อขายมากขึ้น เพิ่มช่องทางการตลาด ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ บริหารจัดการสินค้าเกษตรให้ออกสู่ตลาดอย่างเหมาะสม พัฒนาระบบโลจิสติกส์ ที่เชื่อมโยงตลอดโซ่อุปทาน เพื่อรักษาคุณภาพสินค้าเกษตรตั้งแต่ต้นทางจนถึงผู้บริโภค

- นำผลผลิตทางการเกษตรไปเป็นวัตถุดิบตั้งต้นในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ และใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ อาทิ สมุนไพรแปรรูป ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปที่ใช้โปรตีนทางเลือก อาหารทางการแพทย์ ผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ อาหารฟังก์ชัน (Functional Food) อุตสาหกรรมชีวภาพ เช่น เชื้อเพลิงชีวภาพ และเคมีชีวภาพ อุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์ การผลิตสารสกัดจากวัตถุดิบธรรมชาติ และสารออกฤทธิ์ (Active Ingredient) จากวัตถุดิบทางธรรมชาติ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร และตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งสามารถรองรับผลผลิตทางการเกษตรที่มีจำนวนมากได้

ตารางที่ 5 อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร

หน่วย: ร้อยละ

สาขา	ปี 2566	ปี 2567
ภาคเกษตร	0.3	0.7 – 1.7
พืช	-1.3	0.6 – 1.6
ปศุสัตว์	4.7	1.7 – 2.7
ประมง	2.2	0.5 – 1.5
บริการทางการเกษตร	0.6	0.3 – 1.3
ป่าไม้	2.5	2.4 – 3.4

ที่มา: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(ประมาณการ ณ เดือนพฤศจิกายน 2566)

ตารางที่ 6 ผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ (ปีปฏิทิน)

หน่วย: ล้านตัน

สินค้า	ปี 2565*	ปี 2566*	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
ข้าวนาปี	26.88	25.63	-4.63
ข้าวนาปรัง	6.17	7.20	16.66
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4.74	4.86	2.63
มันสำปะหลัง	33.72	29.81	-11.61
อ้อยโรงงาน (รวมพันธุ์)	95.04	94.14	-0.95
สับปะรดโรงงาน	1.71	1.30	-24.27
ยางพารา (ยางแผ่นดิบ)	4.79	4.71	-1.64
ปาล์มน้ำมัน	18.59	18.20	-2.10
ลำไย	1.56	1.39	-10.75
ทุเรียน	1.34	1.48	10.51
มังคุด	0.25	0.27	7.74
เงาะ	0.27	0.22	-17.49
ไก่เนื้อ (ล้านตัว)	1,927.57	1,947.07	1.01
สุกรมีชีวิต (ล้านตัว)	15.81	17.47	10.47
ไข่ไก่ (ล้านฟอง)	15,633.92	15,460.39	-1.11
โคเนื้อ (ล้านตัว)	1.37	1.58	15.34
น้ำนมดิบ	1.20	1.14	-5.17
กุ้งทะเลเพาะเลี้ยง (พันตัน)	368.27	370.90	0.72
ปลาบิล (พันตัน)	269.39	256.48	-4.79
ปลาตุก (พันตัน)	93.60	89.53	-4.36

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ: * ข้อมูลพยากรณ์ ณ เดือนพฤศจิกายน 2566

ตารางที่ 7 ราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้

หน่วย: บาท/กิโลกรัม

สินค้า	ปี 2565		ปี 2566	อัตรา การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ทั้งปี	ม.ค. – พ.ย.	ม.ค. – พ.ย.	
ข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 15% (บาท/ตัน)	8,997	8,966	10,781	20.24
ข้าวนาปีหอมมะลิ (บาท/ตัน)	13,281	13,461	13,503	0.31
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ความชื้น 14.5%	10.11	9.94	9.27	-6.77
หัวมันสำปะหลังสดคละ	2.39	2.37	2.89	21.82
อ้อยโรงงาน (บาท/ตัน)	1,062	1,052	1,127	7.12
สับปะรดโรงงาน	6.55	6.50	8.27	27.28
ยางแผ่นดิบชั้น 3	51.67	52.80	45.25	-14.30
ผลปาล์มน้ำมันทั้งทะลายมีน้ำหนัก >15 กก.	7.89	8.07	5.31	-34.22
ลำไยเกรด A	20.00	20.00	31.00	54.98
ทุเรียนหอมทองคละ	103.35	103.35	98.07	-5.11
มังคุดคละ	55.70	55.70	39.63	-28.86
เงาะโรงเรียนคละ	23.79	23.79	32.48	36.52
โก๋รุ่มพันธุ์เนื้อ	44.00	43.89	43.79	-0.22
สุกร น้ำหนัก 100 กก. ขึ้นไป	99.46	99.20	79.04	-20.32
ไข่ไก่สดคละ (บาท/ร้อยฟอง)	328	327	354	8.53
โคนี้อีขนาดกลางน้ำหนัก 350 – 450 กก. (บาท/ตัว)	34,922	34,943	32,540	-6.88
น้ำนมดิบ	18.42	18.36	19.41	5.70
กุ้งขาวแวนนาไมขนาด 70 ตัว/กก.	152	152	127	-16.40
ปลาปลาน้ำจืดขนาดกลาง	62.12	61.87	57.04	-7.81
ปลาอุกบึกอุย ขนาด 2 – 4 ตัว/กก.	57.21	57.11	60.81	6.48

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 8 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ

สินค้า	ปริมาณ (ล้านตัน)			มูลค่า (ล้านบาท)		
	ม.ค.-ต.ค.		อัตราการเปลี่ยนแปลง	ม.ค.-ต.ค.		อัตราการเปลี่ยนแปลง
	ปี 2565	ปี 2566		ปี 2565	ปี 2566	
สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์	-	-	-	1,527,970.05	1,503,534.58	-1.60
ข้าวรวม	6.21	6.92	11.40	109,363.25	136,289.84	24.62
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (พื้ต้น)	0.97	0.14	-85.44	10.73	2.41	-77.58
มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์	8.29	6.79	-18.05	98,546.47	82,725.08	-16.05
น้ำตาลและผลิตภัณฑ์	7.06	7.82	10.72	118,228.31	140,712.52	19.02
ยางพารา	3.81	3.47	-8.94	239,002.62	175,001.69	-26.78
น้ำมันปาล์ม	0.94	0.97	3.91	46,039.39	31,448.11	-31.69
สับปะรดและผลิตภัณฑ์	0.43	0.33	-25.02	20,054.05	13,780.12	-31.29
ลำไยและผลิตภัณฑ์	0.46	0.36	-21.34	18,668.42	16,376.84	-12.28
ทุเรียนและผลิตภัณฑ์	0.82	1.06	29.57	110,463.67	157,806.84	42.86
มังคุด	0.20	0.25	19.68	13,413.11	16,845.42	25.59
เงาะและผลิตภัณฑ์	0.03	0.01	-48.87	779.62	716.95	-8.04
เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์	0.85	0.91	6.78	117,404.23	117,350.78	-0.05
เนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์ (พื้ต้น)	5.05	5.09	0.95	1,123.48	1,003.42	-10.69
ไข่ไก่สด (ล้านฟอง)	213.79	381.49	78.44	821.09	1,696.45	106.61
โคมีชีวิต (พื้ต้น)	137.23	74.38	-45.80	2,922.31	1,526.99	-47.75
นมและผลิตภัณฑ์	0.28	0.30	6.00	12,268.64	13,308.04	8.47
ปลาและผลิตภัณฑ์	0.75	0.66	-12.71	99,558.70	90,673.09	-8.92
ปลาหมึกและผลิตภัณฑ์ (พื้ต้น)	36.64	34.37	-6.19	10,446.75	9,002.48	-13.83
กุ้งและผลิตภัณฑ์ (พื้ต้น)	126.21	114.71	-9.11	44,310.51	38,378.84	-13.39
ผลิตภัณฑ์จากป่า (พื้ต้น)	32.31	61.34	89.86	2,202.03	2,051.34	-6.84

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

หมายเหตุ: สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ หมายถึง สินค้าในพื้กัตศุลกากร ตอนที่ 1-24, 35.05.10, 35.05.20, 40.01, 4002.80, 4002.91, 4002.99, 40.05, 44.03, 50.01 - 50.03, 52.01, 53.03

▶▶▶ ส่วนที่ 2

ดัชนีความพึงพอใจของเกษตรกรปี 2565

ดัชนีความพอใจของเกษตรกรปี 2565

ส่วนนโยบายและแผนพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร กอนนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยกอนนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร ได้ดำเนินการจัดทำดัชนีความพอใจของเกษตรกร เพื่อสะท้อนถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตและความพอใจของเกษตรกรไทย รวมทั้งใช้เป็นตัวชี้วัดของแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) และแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 - 2570 โดยดัชนีความพอใจของเกษตรกร มีองค์ประกอบ 5 ด้าน 15 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง เกษตรกรมีรายได้ที่เพียงพอ ซึ่งเกิดจากการมีงานทำที่ดี มั่นคง ภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) รายได้ครัวเรือนเกษตรกร 2) การมีสิทธิในที่ดินทำกิน 3) การมีงานทำของแรงงานเกษตรกร 4) รายจ่ายที่ไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร 5) การออมของครัวเรือนเกษตรกร และ 6) สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร

2. ด้านสุขอนามัย หมายถึง เกษตรกรมีร่างกายแข็งแรงไม่เจ็บป่วย มีอายุยืนยาว มีสุขภาพจิตที่ดี มีพละทานามัยที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) คราวเรือนได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน และ 2) คราวเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ

3. ด้านการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของเกษตรกร ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น ทำให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเองได้ สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย 1 ตัวชี้วัด คือ สมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ

4. ด้านสังคม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือการจัดการชุมชนและท้องถิ่น ความภาคภูมิใจในอาชีพ ความอบอุ่นในครัวเรือน โดยสมาชิกในครัวเรือนมีความมุ่งมั่นในการดำเนินชีวิต ร่วมกันอย่างมีจุดหมาย สามารถเลี้ยงดูผู้สูงอายุได้อย่างมีความสุข และรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน เพื่อให้สามารถดำรงความเป็นครอบครัวได้อย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) เกษตรกรที่มีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตร 2) คราวเรือนมีความอบอุ่น 3) คนสูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่ และ 4) การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร

5. ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การมีระบบนิเวศที่สมดุลและมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อสร้างสมดุลให้กับระบบนิเวศและคุณภาพชีวิตที่ดี ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) สัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ และ 2) การฟื้นฟูทรัพยากรดิน

สำหรับดัชนีความผาสุกของเกษตรกรระดับประเทศ ปี 2565 มีค่าอยู่ที่ระดับ 80.46 เป็นการพัฒนายอยู่ในระดับดี ลดลงจากปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 81.10 โดยดัชนีด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อดัชนีความผาสุกของเกษตรกรในภาพรวม ได้แก่ **ด้านสุขอนามัย** มีค่าอยู่ที่ระดับ 99.85 เป็นการพัฒนายอยู่ในระดับดีมาก เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 98.77 **ด้านสังคม** มีค่าอยู่ที่ระดับ 91.06 เป็นการพัฒนายอยู่ในระดับดีมาก ลดลงจากปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 92.64 **ด้านเศรษฐกิจ** มีค่าอยู่ที่ระดับ 78.26 เป็นการพัฒนายอยู่ในระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 77.31 **ด้านสิ่งแวดล้อม** มีค่าอยู่ที่ระดับ 62.67 เป็นการพัฒนายอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ลดลงจากปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 64.49 และ**ด้านการศึกษา** มีค่าอยู่ที่ระดับ 50.39 เป็นการพัฒนายอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข ลดลงจากปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 56.28 รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ดัชนีความผูกพันของเกษตรกร ระดับประเทศ ปี 2559-2565

ดัชนี/ตัวชี้วัด	แผนฯ 11	แผนฯ 12 (ปี 2560-2565)				
	2559	2560	2561	2562	2564	2565
ดัชนีความผูกพันของเกษตรกร	79.77	78.94	80.29	81.39	81.10	80.46
1. ด้านเศรษฐกิจ	67.47	74.85	75.27	75.58	77.31	78.26
1.1 รายได้ครัวเรือนเกษตรกร	71.07	72.83	82.79	87.36	92.11	93.54
1.2 การมีสิทธิในที่ดินทำกิน	76.84	76.83	73.76	72.83	71.72	72.81
1.3 การมีงานทำของแรงงานเกษตรกร	59.70	59.26	59.67	51.01	58.28	65.41
1.4 รายจ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร	65.38	70.00	63.24	65.38	66.90	64.32
1.5 เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร	74.45	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
1.6 สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00
2. ด้านสุขภาพ	99.01	97.14	98.17	98.79	98.77	99.85
2.1 ครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน	98.99	98.47	98.88	99.09	99.50	99.95
2.2 ครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	99.03	95.78	97.45	98.48	98.02	99.76
3. ด้านการศึกษา	58.35	45.50	54.22	55.09	56.28	50.39
3.1 สมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ	58.35	45.50	54.22	55.09	56.28	50.39
4. ด้านสังคม	91.73	90.13	90.98	92.67	92.64	91.06
4.1 เกษตรกรที่มีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร	68.78	65.37	67.65	75.66	83.18	76.34
4.2 ครัวเรือนเกษตรกรมีความอบอุ่น	99.85	99.13	99.48	99.76	98.79	99.63
4.3 คนสูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตรกร	99.70	99.94	99.90	99.99	99.97	99.99
4.4 การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร	91.87	87.82	89.69	91.16	86.25	83.73

ตารางที่ 1 ดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ระดับประเทศ ปี 2559–2565 (ต่อ)

ดัชนี/ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12 (ปี 2560–2565)			
	2559	2560	2561	2562	2564	2565
5. ด้านสิ่งแวดล้อม	66.20	66.71	67.18	69.60	64.49	62.67
5.1 สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	61.58	61.58	61.58	61.68	61.59	61.57
5.2 การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรดิน	70.25	71.15	71.97	76.05	67.16	63.74

ที่มา: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ: 1. ไม่มีการจัดทำดัชนีความผาสุกของเกษตรกร ปี 2563 เนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่รุนแรง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

2. คะแนนอยู่ระหว่าง 90.00-100.00 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก
 คะแนนอยู่ระหว่าง 80.00-89.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับดี
 คะแนนอยู่ระหว่าง 70.00-79.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนอยู่ระหว่าง 60.00-69.99 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง
 คะแนนน้อยกว่า 60.00 คือ การพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข

เมื่อพิจารณา**ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรในแต่ละภูมิภาค** พบว่า ปี 2565 ภาคกลาง¹ มีค่าดัชนีมากที่สุดอยู่ที่ระดับ 81.82 รองลงมา ได้แก่ ภาคใต้ อยู่ที่ระดับ 81.57 ภาคเหนือ อยู่ที่ระดับ 80.96 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ที่ระดับ 80.08 ซึ่งทุกภูมิภาคมีการพัฒนาอยู่ในระดับดี และ**ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรในแต่ละด้าน** มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านสุขอนามัย ปี 2565 ภาพรวมระดับประเทศมีค่าอยู่ที่ระดับ 99.85 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 98.77 โดยการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมา ทำให้ครัวเรือนเกษตรกรดูแลเอาใจใส่ในเรื่องสุขภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ได้มีการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ควบคู่กับการขับเคลื่อนนโยบายอาหารปลอดภัย (Food Safety) รวมทั้งมีการเสริมสร้างความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนให้ประชาชน

¹ เป็นการแบ่งภาคตามการจัดเก็บข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยภาคกลาง ประกอบด้วย จังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท สุพรรณบุรี อ่างทอง ออยุธยา นนทบุรี กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว จันทบุรี ตราด ระยอง ชลบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์

อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี สำหรับภูมิภาคที่มีดัชนีด้านสุขอนามัยมากที่สุด คือ ภาคกลางอยู่ที่ระดับ 99.96 รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ที่ระดับ 99.91 ภาคเหนืออยู่ที่ระดับ 99.88 และภาคใต้อยู่ที่ระดับ 99.54 โดยทุกภาคมีการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก

2. ด้านสังคม ปี 2565 ภาพรวมระดับประเทศมีค่าอยู่ที่ระดับ 91.06 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก ลดลงจากปี 2564 ซึ่งมีค่าอยู่ที่ระดับ 92.64 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ครัวเรือนเกษตรเป็นครอบครัวขยาย สมาชิกในครอบครัวมีการดูแลซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัว สร้างระบบคุ้มครองและสวัสดิการผู้สูงอายุ ส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมชุมชนและบ้านให้ปลอดภัยต่อผู้สูงอายุ รวมถึงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว สำหรับภูมิภาคที่มีดัชนีด้านสังคมมากที่สุด คือ ภาคกลางอยู่ที่ระดับ 93.70 รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ที่ระดับ 91.95 ภาคเหนืออยู่ที่ระดับ 90.10 ซึ่งเป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก ขณะที่ภาคใต้อยู่ที่ระดับ 88.00 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดี

3. ด้านเศรษฐกิจ ปี 2565 ภาพรวมระดับประเทศมีค่าอยู่ที่ระดับ 78.26 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 77.31 โดยในปี 2565 การมีงานทำของแรงงานเกษตรปรับตัวดีขึ้น มีอัตราการจ้างงานอยู่ที่ร้อยละ 30.40 ของการจ้างงานของประเทศ และจากผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร พบว่ารายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตร ในปี 2565 อยู่ที่ 294,159 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ 288,459 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.98 ส่วนการมีสิทธิในที่ดินทำกิน ในปี 2565 ครัวเรือนเกษตรมีเนื้อที่รวมทั้งหมดเฉลี่ย 24.92 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 22.49 ไร่ ในปี 2564 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.81 สำหรับภูมิภาคที่มีดัชนีด้านเศรษฐกิจมากที่สุด คือ ภาคใต้อยู่ที่ระดับ 86.71 รองลงมา คือ ภาคกลางอยู่ที่ระดับ 81.32 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับดี ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ที่ระดับ 79.73 และภาคเหนืออยู่ที่ระดับ 70.23 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านสิ่งแวดล้อม ปี 2565 ภาพรวมระดับประเทศมีค่าอยู่ที่ระดับ 62.67 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ลดลงจากปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 64.49 เนื่องจากปี 2565 มีพื้นที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรดิน 1.76 ล้านไร่ ลดลงจากปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ 2.02 ล้านไร่ และอีกสาเหตุหนึ่งมาจากในปี 2565 ภาครัฐโดยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ได้เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากพื้นที่ป่าไม้ไปเป็นพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง สำหรับภูมิภาคที่มีดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ ภาคเหนืออยู่ที่ระดับ 76.04 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ภาคกลางอยู่ที่ระดับ 61.37 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ภาคใต้อยู่ที่ระดับ 58.79 และภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ที่ระดับ 56.77 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข

5. ด้านการศึกษา ปี 2565 ภาพรวมระดับประเทศมีค่าอยู่ที่ระดับ 50.39 เป็นการพัฒนาอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข ลดลงจากปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ระดับ 56.28 เนื่องจากสมาชิกครัวเรือนเกษตรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี สูงถึงร้อยละ 24.71 ได้รับการศึกษาภาคบังคับหรือต่ำกว่าภาคบังคับ สำหรับภูมิภาค

ที่มีดัชนีด้านการศึกษามากที่สุด คือ ภาคใต้อยู่ที่ระดับ 57.60 รองลงมา คือ ภาคกลางอยู่ที่ระดับ 52.98 ภาคเหนืออยู่ที่ระดับ 51.89 และภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ที่ระดับ 46.94 ซึ่งทุกภูมิภาคสะท้อนถึงการพัฒนาที่อยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไขรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ดัชนีความผูกพันของเกษตรกร ระดับประเทศและระดับภาค ปี 2565

ดัชนี/ตัวชี้วัด	ประเทศ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้
ดัชนีความผูกพันของเกษตรกร	80.46	80.96	80.08	81.82	81.57
1. ด้านเศรษฐกิจ	78.26	70.23	79.73	81.32	86.71
1.1 รายได้ครัวเรือนเกษตรกร	93.54	77.15	77.68	100.00	100.00
1.2 การมีสิทธิในที่ดินทำกิน	72.81	74.24	88.53	57.32	98.37
1.3 การมีงานทำของแรงงานเกษตรกร	65.41	63.63	58.49	73.91	78.17
1.4 จ่ายไม่จำเป็นของครัวเรือนเกษตรกร	64.32	67.07	82.09	50.00	70.94
1.5 เงินออมของครัวเรือนเกษตรกร	100.00	80.72	100.00	100.00	100.00
1.6 สัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร	50.00	50.00	50.00	79.88	50.00
2. ด้านสุขภาพ	99.85	99.88	99.91	99.96	99.54
2.1 ครัวเรือนเกษตรกรได้กินอาหารมีคุณภาพได้มาตรฐาน	99.95	99.96	99.94	99.98	99.92
2.2 ครัวเรือนเกษตรกรมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ	99.76	99.80	99.87	99.94	99.16
3. ด้านการศึกษา	50.39	51.89	46.94	52.98	57.60
3.1 สมาชิกครัวเรือนเกษตรกรได้รับการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ	50.39	51.89	46.94	52.98	57.60
4. ด้านสังคม	91.06	90.10	91.95	93.70	88.00
4.1 เกษตรกรที่มีความภูมิใจต่อความสำเร็จในการทำอาชีพเกษตรกร	76.34	62.67	80.46	87.39	70.69
4.2 ครัวเรือนเกษตรกรมีความอบอุ่น	99.63	99.65	99.69	99.62	99.39

ดัชนี/ตัวชี้วัด	ประเทศ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้
4.3 คนสูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือนเกษตร	99.99	99.99	99.99	99.99	99.99
4.4 การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร	83.73	88.40	84.25	85.93	73.12
5. ด้านสิ่งแวดล้อม	62.67	76.04	56.77	61.37	58.79
5.1 สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ	61.57	82.20	50.00	60.26	54.32
5.2 การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรดิน	63.74	68.67	62.23	62.44	62.67

ที่มา: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในแต่ละด้าน มีดังนี้

1. ด้านการศึกษา ควรสนับสนุนให้สมาชิกของครัวเรือนเกษตรกรของประเทศได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ตลอดจนให้เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบ Onsite และ Online โดยให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาชีพด้านเกษตรกรรมและเทคโนโลยี เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการทำเกษตร และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตให้กับครัวเรือนเกษตรกรนำไปสู่การเป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer)

2. ด้านสิ่งแวดล้อม ควรส่งเสริมการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม การปลูกสวนป่าชุมชน ป่าเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ และสร้างความตระหนักรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้แก่เกษตรกร รวมถึงส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาใช้วิธีการไกลบตอซัง และเศษวัสดุ และนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ในฟาร์ม/แปลงมากขึ้น เพื่อลดปัญหาฝุ่นควันที่มาจากภาคเกษตร ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกรของทุกภาคปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่การเกษตรอย่างต่อเนื่อง พัฒนาองค์ความรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีด้านการฟื้นฟู/ปรับปรุงบำรุงดินที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เหมาะสมกับสภาพปัญหาของพื้นที่ และสามารถทำได้ด้วยตนเอง

3. ด้านเศรษฐกิจ

3.1 ควรจัดสรรที่ดินทำกินให้กับครัวเรือนเกษตรกรที่มีกรรมสิทธิ์ครอบครองที่ดินน้อย โดยกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง เพื่อลดต้นทุนการผลิตเกี่ยวกับค่าเช่าที่ดินทำกิน ลดความเหลื่อมล้ำการถือครองที่ดิน และเพิ่มความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ ไม้ผล ไม้ยืนต้น เพื่อเป็นการเพิ่มทรัพย์สินให้กับครัวเรือนเกษตรกรอีกทางหนึ่ง

3.2 ควรพัฒนาและส่งเสริมให้ครัวเรือนเกษตรกรสามารถสร้างรายได้จากหลายแหล่งหรือใช้แนวทางการทำเกษตรในรูปแบบเกษตรผสมผสาน เพื่อลดความเสี่ยงและความผันผวนทางด้านรายได้จากการทำการเกษตรเพียงอย่างเดียว เช่น การแปรรูปสินค้าเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.3 ควรส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำบัญชีครัวเรือนเกษตรกร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์สถานภาพทางการเงิน ทั้งด้านรายได้ รายจ่าย หนี้สิน ทรัพย์สิน และต้นทุนการผลิต ซึ่งทำให้ทราบถึงจุดอ่อนและผลสำเร็จในการทำการเกษตร และยังสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนและการวางแผนการผลิตล่วงหน้า รวมถึงสร้างวินัยทางการเงินให้แก่เกษตรกรเพื่อลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ รวมถึงให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร เพื่อการลงทุนทางการเกษตรและเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. 2565. **รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2565** โดยคณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.)
- กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2565. **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2565** โดยสำนักจัดการที่ดินป่าไม้
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. 2566. **สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เดือนธันวาคม 2565**
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2565. **แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565)**
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2566. **สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2565**

▶▶▶ ส่วนที่ 3

แนวทางการพัฒนาสินค้ามันสำปะหลัง

เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพ
ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
(NORTHEASTERN ECONOMIC CORRIDOR: NeEC)

แนวทางการพัฒนาสินค้ามันสำปะหลัง

เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพ

ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเออีซี (NORTHEASTERN ECONOMIC CORRIDOR: NeEC)

ส่วนนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรพื้นที่เศรษฐกิจเฉพาะ กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ เป็นนโยบายเพื่อสนับสนุนการยกระดับการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ในแต่ละภาคของประเทศไทย ดำเนินการภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2564 มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ และการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภาคและประเทศ เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดฐานการผลิตและบริการในพื้นที่ โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มและมีการเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจกับพื้นที่เศรษฐกิจอื่นทั้งของไทยและประเทศในภูมิภาค รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่และพื้นที่โดยรอบ โดยระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ 4 ภาคประกอบด้วย 1) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง

พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็น 1 ใน 4 พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้กำหนดกรอบการพัฒนาโดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ NeEC ให้เป็นฐานอุตสาหกรรมชีวภาพแห่งใหม่ของประเทศ ที่เชื่อมโยงการเกษตรและอุตสาหกรรมชีวภาพด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดห่วงโซ่การผลิต โดยพิจารณาจากความเหมาะสมในด้านศักยภาพของพื้นที่ที่เป็นแหล่งวัตถุดิบสำคัญ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ข้าว ซึ่งสามารถต่อยอดไปสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ทั้งในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ และเคมีชีวภาพที่เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

จากศักยภาพด้านการเกษตร ไทยถือเป็นแหล่งผลิตมันสำปะหลังที่สำคัญเป็นอันดับ 2 ของโลก ข้อมูลสถิติการเกษตรของประเทศไทยในปี 2565 ประเทศไทยมีเนื้อที่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลัง 9,921,058 ไร่ โดยแหล่งผลิตมันสำปะหลังที่สำคัญจะอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออก มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 5,342,114 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 53.85 ของเนื้อที่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังของประเทศ ในส่วนของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุดรธานี และหนองคาย มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังรวม 2,031,604 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 20.48 ของเนื้อที่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังของประเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงได้มีการรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การผลิต การตลาด ที่เกี่ยวข้องกับสินค้ามันสำปะหลัง ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในพื้นที่ ทั้งเกษตรกร ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และสถาบันการศึกษา เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดทำข้อเสนอแนวทางการพัฒนาสินค้ามันสำปะหลัง เพื่อรองรับอุตสาหกรรมชีวภาพในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยมีแนวทางการพัฒนาและข้อเสนอในการขับเคลื่อนการพัฒนาสินค้ามันสำปะหลัง ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาสินค้ามันสำปะหลัง เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพ

ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย

ด้านการผลิต ซึ่งเป็นต้นทางของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ในอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังต่อเนื้อที่ ลดต้นทุนการผลิต และรักษาคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ คือ 1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการผลิตและปัจจัยการผลิต ได้แก่ พัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติม ระบบน้ำในไร่นา แก้ไขปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ และสนับสนุนท่อนพันธุ์มันสำปะหลังคุณภาพ 2) ส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เช่น การเลือกใช้และการจัดเตรียมท่อนพันธุ์ที่มีคุณภาพ การใช้สารชีวภัณฑ์แทนสารเคมี เป็นต้น 3) วิจัยและพัฒนาพันธุ์มันสำปะหลังที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีคุณสมบัติต้านทานโรคและแมลงได้ดี ให้ปริมาณผลผลิตต่อไร่สูง สามารถเก็บเกี่ยวอายุสั้น

และมีเปอร์เซ็นต์แบ่งสูง 4) สร้างเครือข่ายบริการเครื่องจักรกลเกษตรร่วมกันของชุมชน (Machinery Ring) ซึ่งจะสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงเครื่องจักรกลการเกษตรและเทคโนโลยีสมัยใหม่ 5) ส่งเสริมการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรกลในการผลิตมันสำปะหลังสมัยใหม่ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และ 6) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้มันสำปะหลังอัจฉริยะแบบครบวงจรในระดับพื้นที่ เพื่อเป็นโมเดลต้นแบบการเรียนรู้แปลงมันสำปะหลังอัจฉริยะ

ด้านการแปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่ม และการตลาด เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้ามันสำปะหลัง โดยการเชื่อมโยงอุตสาหกรรม และต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมชีวภาพให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม ควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนา ได้แก่ 1) การวิจัยและพัฒนาเพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปสู่ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังมูลค่าสูง เช่น ผลิตภัณฑ์ไบโอพลาสติก (Bioplastic) ที่สามารถย่อยสลายได้ดีกว่าพลาสติกทั่วไป 2) การส่งเสริมการนำเอาผลพลอยได้จากกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังมาใช้ให้เกิดประโยชน์ 3) การสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการในด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปสู่อุตสาหกรรมชีวภาพ 4) การกำกับดูแลและสนับสนุนให้มีการรับซื้อผลผลิตมันสำปะหลังคุณภาพในราคาที่เหมาะสม และเป็นธรรมต่อทั้งเกษตรกรและผู้ประกอบการ และ 5) รักษาตลาดเดิม และหาโอกาสเพิ่มช่องทางการตลาดใหม่ ๆ

ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป และการตลาด เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการสนับสนุนและผลักดันการพัฒนาสินค้ามันสำปะหลัง ให้สามารถรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพของประเทศ ซึ่งควรมีการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ 1) ผลักดันการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการ รวมถึงข้อจำกัดและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพ และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง 2) จัดทำมาตรการจูงใจทางภาษีและไม่ใช้ภาษี เพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในพื้นที่ 3) จัดตั้งหน่วยงานกลางสำหรับบริหารการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ โดยดำเนินการในลักษณะองค์กรร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในการอำนวยความสะดวก ประสานงาน และส่งเสริมให้เกิดการลงทุน 4) พัฒนา Ecosystem ที่เอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมชีวภาพ (Bio Hub) ด้วยการสร้างเครือข่ายการพัฒนาในรูปแบบของศูนย์กลางความเป็นเลิศด้านชีวภาพ (Center of Bio Excellence : CoBE) 5) สนับสนุนให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการประกันภัยผลผลิต และ 6) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมชีวภาพให้แก่ผู้บริโภค

2. ข้อเสนอในการขับเคลื่อนการพัฒนาสินค้ามันสำปะหลัง เพื่อรองรับการพัฒนา อุตสาหกรรมชีวภาพในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเชิงเหนือ ได้แก่

1) พัฒนาระบบการผลิตมันสำปะหลัง และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเชื่อมโยง อุตสาหกรรมและความต้องการของตลาด โดยการวิจัยและพัฒนามันสำปะหลังพันธุ์ใหม่ที่สามารถ ต้านทานโรค มีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น ให้ปริมาณผลผลิตต่อไร่สูง และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จัดทำแปลงต้นแบบ

การผลิต ต้นพันธุ์มันสำปะหลัง รวมถึงทดสอบ สาธิตระบบการผลิต เช่น การคัดเลือกพันธุ์การปรับปรุงบำรุงดิน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ พร้อมทั้งถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร ขยายผล และกระจายต้นพันธุ์คุณภาพที่ได้จากการวิจัยและการทดสอบสู่แปลงขยายพันธุ์ และเกษตรกรเป้าหมาย รวมถึงพัฒนาวิธีการจัดการคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐานตามความต้องการ โดยใช้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการในการสร้างกลไกตรวจสอบคุณภาพผลผลิตในแปลงปลูก

2) พัฒนาเครือข่ายการบริหารจัดการเครื่องจักรกลร่วมชุมชน (Machinery Ring)

โดยการจัดตั้งเครือข่ายร่วมในการให้บริการเครื่องจักรกลชุมชนให้แก่เกษตรกร โดยร่วมดำเนินการระหว่างสถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้ให้บริการเครื่องจักรกล พร้อมทั้งพัฒนา Platform เครือข่ายการบริหารจัดการเครื่องจักรกลเกษตร เพื่อการบริหารจัดการฐานข้อมูลเครื่องจักรกลเกษตร และวางแผนการใช้งานผ่าน Mobile Application รวมถึงอบรมพัฒนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเครือข่ายการบริหารจัดการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร

3) พัฒนาระบบอัจฉริยะเพื่อการวินิจฉัย เฝ้าระวังและเตือนภัยโรครันสำปะหลัง

โดยการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อเฝ้าระวังโรครันสำปะหลังผ่านมือถือ สำรวจและจัดเก็บข้อมูล ผ่านการทำงานด้วยแอปพลิเคชัน สำรวจโรคและภาพถ่าย พร้อมทั้งทดสอบและอบรมการใช้งาน พัฒนาระบบอัจฉริยะเพื่อการวินิจฉัยให้กับเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง

4) ส่งเสริมระบบประกันภัยมันสำปะหลัง โดยการศึกษารูปแบบประกันภัยทางการเกษตร ที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง และส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังเข้าร่วมโครงการ ประกันภัย เพื่อลดความเสี่ยงจากผลกระทบของภัยพิบัติทางธรรมชาติ และภัยจากโรคระบาด

5) พัฒนาการแปรรูปสินค้ามันสำปะหลัง และส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าจากกระบวนการผลิต

โดยการสนับสนุนเงินทุนวิจัย ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐ ผู้ประกอบการ และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกันให้สอดคล้องตรงตามความต้องการของตลาด จัดตั้งโรงงานต้นแบบ (Pilot Plant) เพื่อให้บริการด้านการทดสอบมาตรฐาน และถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ได้จากการวิจัย พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการที่สนใจเข้ามาร่วมพัฒนา โดยจับคู่กับนักวิจัย เพื่อพัฒนาต่อยอดงานวิจัยให้สามารถนำมาผลิตจริงในระดับอุตสาหกรรม รวมถึงส่งเสริมการนำผลพลอยได้มาใช้ประโยชน์ ให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้น

6) ส่งเสริมการจับคู่เจรจาธุรกิจซื้อขายมันสำปะหลังไทย โดยการประชาสัมพันธ์ตลาด มันสำปะหลังไทยให้เป็นที่รู้จัก และจับคู่เจรจาธุรกิจซื้อขายมันสำปะหลังไทยกับต่างประเทศ

7) พัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการบริหารจัดการวัตถุดิบเพื่อการแปรรูปและส่งออก

โดยการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเชื่อมโยงเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบริหารจัดการผลผลิต และกำกับดูแลการซื้อขายผลผลิต พร้อมทั้งจัดทำ Big Data สินค้ามันสำปะหลัง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการผลผลิตมันสำปะหลังให้เชื่อมโยง และสอดคล้องตรงตามความต้องการของตลาด

▶▶▶ ส่วนที่ 4

ยกระดับเกษตรไทยด้วยเทคโนโลยี

GENERATIVE AI และ GIS

ยกระดับเกษตรไทยด้วยเทคโนโลยี Generative AI และ GIS

ส่วนวิเคราะห์เศรษฐกิจการเกษตร
ส่วนวิทยาศาสตร์ข้อมูลและปัญญาประดิษฐ์
ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ

1. บทนำ

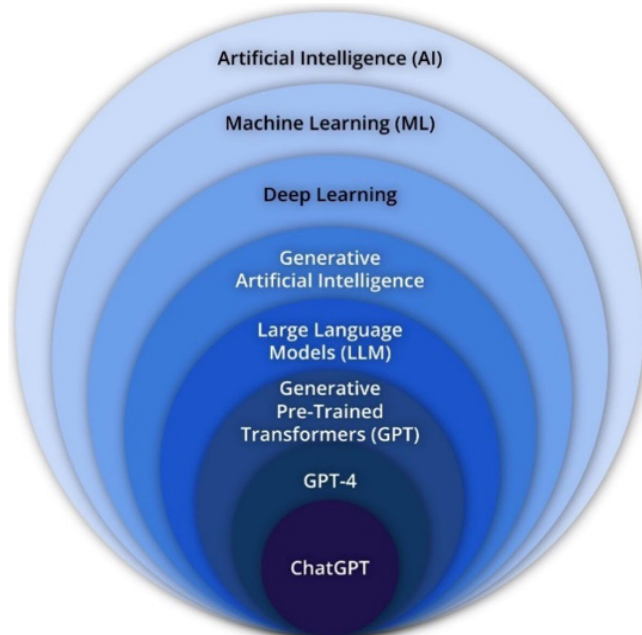
การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัล อาทิ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things: IoT) ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ (Automation and Robotics) ซึ่งมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว หรือกล่าวได้ว่าเป็นการเติบโตแบบก้าวกระโดด เนื่องจากการเร่งพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ทำให้เศรษฐกิจ สังคม และรูปแบบการดำเนินชีวิตของประชากรโลกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และภาคเกษตร ต้องเร่งปรับตัวให้ทันต่อเทคโนโลยีเหล่านี้ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจ ช่วยลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

สำหรับภาคเกษตรของไทยได้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตรอย่างแพร่หลายมากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มผลิตภาพ และคุณภาพของผลผลิตสินค้าเกษตร ช่วยลดการสูญเสียในกระบวนการผลิต การแปรรูป และการขนส่ง และช่วยให้เกษตรกรเข้าใจและเข้าถึงตลาดได้ดีขึ้น นำไปสู่การยกระดับความสามารถในการแข่งขัน

ของภาคเกษตร โดยเทคโนโลยีดิจิทัลที่จะกล่าวถึงในที่นี้ คือ ปัญญาประดิษฐ์แบบสร้างสรรค์ (Generative Artificial Intelligence: Generative AI) และระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS)

2. ปัญญาประดิษฐ์แบบสร้างสรรค์ (Generative AI)

Generative AI คือ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้สร้างเนื้อหาแบบอัตโนมัติได้อย่างหลากหลาย โดยไม่จำเป็นต้องมีมนุษย์เข้ามาช่วย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อความ รูปภาพ เพลง วิดีโอ และอื่น ๆ ซึ่งการเรียนรู้ของ Generative AI สามารถเรียนรู้จากข้อมูลที่มีอยู่ด้วยการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) มาสร้างผลลัพธ์ใหม่ตามที่มนุษย์ต้องการ อาทิ 1) การสร้างภาพและวิดีโอด้วย Convolutional Neural Networks (CNN) และ Recurrent Neural Networks (RNN) 2) การสร้างเสียงเพลง จากเสียงเครื่องดนตรีต่าง ๆ ด้วยวิธี WaveNet และ 3) การสร้างข้อความ โดยการประมวลผลภาษาธรรมชาติ (Natural Language Processing: NLP) โดยกระบวนการที่ได้รับความนิยม คือ Transformer ซึ่งเป็นแบบจำลองทางภาษาชนิดหนึ่ง ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ข้อมูลจากตัวอักษรและความหมายของประโยค ทั้งนี้ ความสามารถของ Generative AI นั้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้งานได้ในหลายแขนง เช่น การเขียนชุดคำสั่ง (Coding) การสร้างแบบจำลอง และกราฟิกดีไซน์เนอร์ Digital Marketing เป็นต้น

ภาพที่ 1 ประเภทของปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence)
ที่มา: Dan Vasile (2566)

การประยุกต์ใช้ Generative AI ในภาคเกษตร

ปัจจุบันการนำ Generative AI มาประยุกต์ใช้ในภาคเกษตรส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มนักวิชาการและเกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งถือเป็นกลุ่มผู้เปิดรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ (Early Adopter) โดย Generative AI สามารถช่วยในการค้นหาข้อมูล การจำลองและคาดการณ์ผลผลิต การตรวจจับและป้องกันโรคพืช การปรับปรุงพันธุ์พืช ซึ่งมีประโยชน์และกลายเป็นผู้ช่วยที่สำคัญ โดยตัวอย่างการประยุกต์ใช้มีดังนี้

1) การวิเคราะห์และคาดการณ์ผลผลิต โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีอยู่ เพื่อช่วยในการบริหารจัดการพืชผลและปศุสัตว์ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเพาะปลูกเพื่อลดความเสี่ยงในกรณีที่พืชผลอาจเกิดความเสียหาย ซึ่งถือเป็นการช่วยเกษตรกรในการยกระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เพิ่มผลผลิต และลดต้นทุน

2) การบริหารจัดการน้ำอย่างชาญฉลาด (Smart Irrigation) และเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการใช้น้ำ เช่น การใช้ข้อมูลสภาพอากาศในการประมวลผลและคาดการณ์ปริมาณน้ำที่ต้องใช้ในการเพาะปลูกในแต่ละช่วงเวลา พยากรณ์ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการรดน้ำ และเสนอแนะแนวทางในการจัดหาแหล่งน้ำและสำรองน้ำให้เพียงพอตลอดทั้งฤดูกาลเพาะปลูก เป็นต้น

3) การควบคุมและป้องกันผลผลิตจากศัตรูพืช โดยการเสนอแนะข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการควบคุมศัตรูพืชที่ผ่านการประมวลผลแล้ว เช่น สารกำจัดศัตรูพืชที่มีประสิทธิภาพที่สุดสำหรับพืชแต่ละชนิด ทั้งนี้ การควบคุมและจัดการศัตรูพืชมีความสำคัญต่อภาคการเกษตร เนื่องจากศัตรูพืชสามารถก่อให้เกิดความเสียหายต่อพืชผล และทำให้เกษตรกรได้ผลผลิตที่น้อยลง

4) การระบุโรคในพืช สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมและเซ็นเซอร์จากโดรน เพื่อให้ Generative AI เรียนรู้เกี่ยวกับอาการของโรคต่าง ๆ ในพืช ซึ่งจะช่วยให้สามารถระบุความเสี่ยงของการเกิดโรคพืช และรักษาโรคของพืชได้อย่างทันท่วงที

5) การเพิ่มผลผลิต โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีอยู่เกี่ยวกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรว่า ควรเพาะปลูกพืชชนิดใด ซึ่งสามารถเพิ่มโอกาสความสำเร็จในการเพาะปลูกและเพิ่มผลผลิตได้

6) การปรับปรุงพันธุ์พืช สามารถจำลองการปรับปรุงพันธุ์พืชเสมือนจริง โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลพันธุศาสตร์และคุณลักษณะของพืช ซึ่ง Generative AI สามารถคาดการณ์ผลลัพธ์ของการผสมพันธุ์พืชต่าง ๆ ได้ รวมทั้งช่วยให้เกษตรกรจับคู่พันธุ์พืชที่เหมาะสมได้อย่างรวดเร็ว

3. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS)

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ GIS คือ การรวบรวม บริหารจัดการ และวิเคราะห์ข้อมูลบนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ด้านแผนที่ โดยนำเอาข้อมูลต่าง ๆ เช่น ที่อยู่ พิกัด เส้นรุ้ง เส้นแวง มาซ้อนลงบนแผนที่และภาพ 3 มิติ เพื่อให้สามารถมองเห็นข้อมูลได้ชัดเจนขึ้น นำไปสู่การวิเคราะห์ให้เห็นความสัมพันธ์ของข้อมูล รูปแบบของข้อมูลต่อพื้นที่ และการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กับเวลา เช่น การเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน และการเปลี่ยนแปลงของการใช้พื้นที่ เป็นต้น รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนธุรกิจ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา หรือสามารถนำไปเป็นต่อยอดเป็นแนวทางเพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ด้วยระบบภูมิสารสนเทศในมุมมองใหม่ ๆ เช่น การจัดการเส้นทางการขนส่งสินค้าเกษตร และการเลือกทำเลที่ตั้งในการขายสินค้า เป็นต้น

การประยุกต์ใช้ GIS ในภาคเกษตร

GIS ได้รับการยอมรับและเป็นที่นิยมขององค์กรต่าง ๆ ทั่วโลก เนื่องจากสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น

1) **การชี้ให้เห็นถึงปัญหา** โดยปัญหาหลายประการสามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากการมองภาพในรูปแบบของแผนที่ทางภูมิศาสตร์เท่านั้น เช่น การเห็นปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรที่ลดลงในพื้นที่ซึ่งอาจเป็นผลมาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

2) **การติดตามเปลี่ยนแปลง** โดยใช้เทคโนโลยี GIS เพื่อการมองเห็นข้อมูลผ่านช่วงเวลาต่าง ๆ ในรูปแบบแผนที่ทางภูมิศาสตร์ แผนที่ทางธรณีวิทยา เช่น การดูการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่

3) **การจัดการกับเหตุการณ์ต่าง ๆ** เทคโนโลยี GIS ทำให้เห็นความเคลื่อนไหวของข้อมูลแบบ real-time เช่น ข้อมูลพายุโซนร้อนหรือพายุดีเปรสชัน ซึ่งข้อมูลแบบ real-time นี้จำเป็นอย่างยิ่งต่อการคาดการณ์ทิศทางของพายุและผลกระทบต่อสินค้าเกษตรในพื้นที่

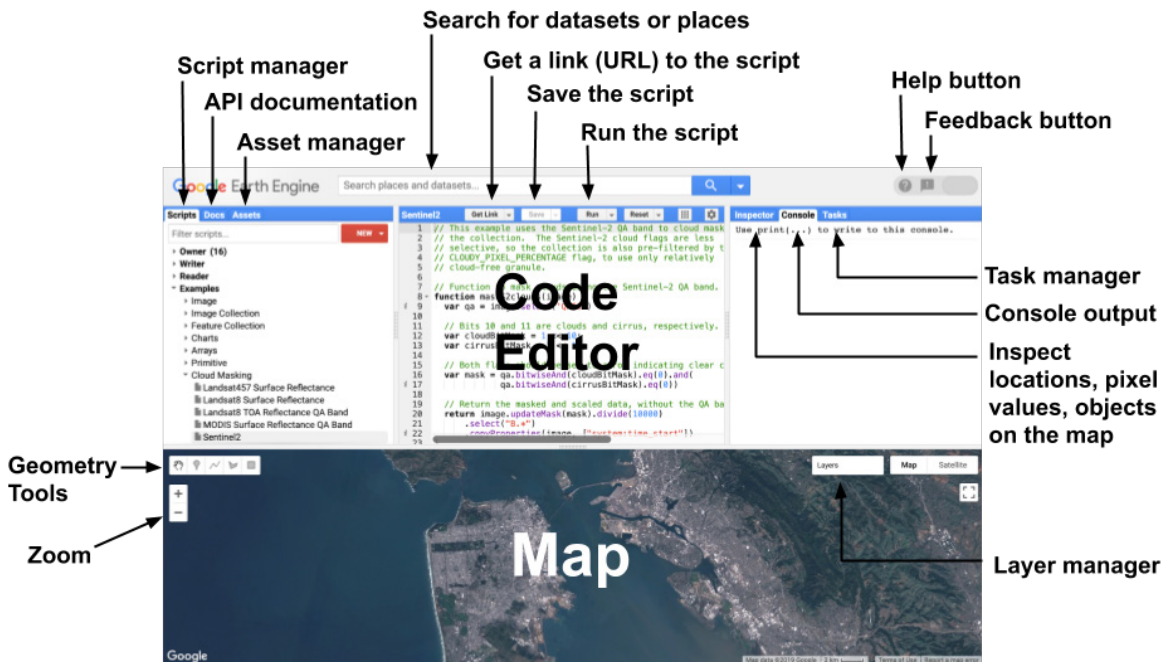
4) **การคาดการณ์** เช่น การเก็บเกี่ยวในครั้งนี้จะได้ผลผลิตปริมาณเท่าใด เพียงพอต่อความต้องการของตลาดหรือไม่ และครั้งต่อไปควรจะเพาะปลูกเป็นปริมาณเท่าใด

5) **การจัดลำดับความสำคัญ** เทคโนโลยี GIS เป็นส่วนสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Analysis) เช่น การวิเคราะห์พื้นที่ขาดแคลนน้ำ ซึ่งนำไปสู่การจัดการด้านชลประทานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดด้วยทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด

ทั้งนี้ การเข้าถึงภูมิสารสนเทศ จำเป็นต้องมีแพลตฟอร์มสำหรับการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มที่ทุกคนสามารถเข้าถึง มีรูปแบบการใช้งานที่ง่าย และไม่มีค่าใช้จ่าย คือ Google Earth Engine (GEE)

Google Earth Engine (GEE) คืออะไร

GEE เป็นบริการประมวลผลเชิงพื้นที่บนระบบ Cloud ซึ่งถูกพัฒนาโดย Google เพื่อช่วยให้นักวิชาการ ผู้กำหนดนโยบาย องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้ปฏิบัติงานภาคสนาม และประชาชนทั่วไป สามารถวิเคราะห์ และประมวลผลภูมิสารสนเทศที่มีปริมาณมหาศาล และมีความหลากหลายเชิงพื้นที่ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก ได้อย่างรวดเร็ว ง่ายดาย และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทั่วโลกที่เกี่ยวข้องกับชุดข้อมูลเชิงพื้นที่ขนาดใหญ่ (Geospatial Big Data) ผ่านการใช้ประโยชน์จากดาวเทียม เช่น Sentinel-2, Landsat และ MODIS และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ Google รวบรวมไว้ได้ เช่น การวิเคราะห์สิ่งปกคลุมดิน (land cover) การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน (land use) การติดตามภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 2 ส่วนประกอบของ Earth Engine Code Editor
ที่มา: <https://developers.google.com>

การประยุกต์ใช้ GEE ในภาคเกษตร

1) **การจำแนกประเภทพืชพรรณและติดตามแปลงปลูก** โดยการนำข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม เช่น Landsat และ Sentinel มาประมวลผลเพื่อสกัดค่าสีและดัชนีพืชพรรณ เช่น ดัชนีความแตกต่างพืชพรรณ (Normalized Difference Vegetation Index: NDVI) ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวบ่งชี้ถึงพื้นที่ภัยแล้งที่ได้มาจากการคำนวณค่าการสะท้อนในภาพถ่ายจากดาวเทียม และดัชนีเน้นภาพพืชพรรณ (Enhance Vegetation Index: EVI) จากนั้นนำข้อมูลเหล่านี้มาสร้างโมเดลการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) และการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) เพื่อจำแนกประเภทของพืช เช่น การทำแผนที่ขั้นตอนการเติบโตของข้าวโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจทางระยะไกล (Remote Sensing) หลายแหล่ง เพื่อการติดตามและประเมินสถานการณ์ความมั่นคงด้านอาหารได้ เป็นต้น

2) **การพยากรณ์ผลผลิตสินค้าเกษตร** โดยการนำข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีพืชพรรณและผลผลิตจริงในแปลง เพื่อพยากรณ์ผลผลิตสินค้าเกษตร

3) **การจัดการน้ำทางการเกษตร** โดยใช้ค่าดัชนีพืชพรรณจากดาวเทียม MODIS หรือ Sentinel มาวิเคราะห์อุณหภูมิพื้นผิวในการประเมินความต้องการน้ำของพืช เพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

4) **การติดตามสถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ** สามารถนำข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมมาใช้ในการติดตามสถานการณ์ภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง และฝนแล้ง เพื่อเตือนภัยและช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างทันที่

4. การผสานการทำงานร่วมกันระหว่าง Generative AI และ GIS ในภาคเกษตรจะนำไปสู่การยกระดับการทำฟาร์มที่แม่นยำ

1) **การวางแผนผลิตพืชผลอย่างเหมาะสม** โดย Generative AI สามารถวิเคราะห์ข้อมูล GIS เพื่อแนะนำพืชผลที่ดีที่สุดที่จะปลูกในสถานที่เฉพาะ โดยพิจารณาจากสภาพของดิน รูปแบบสภาพอากาศ และข้อมูลผลผลิตในอดีต โดย Generative AI สามารถจำลองผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่เกษตรโดยใช้ข้อมูล GIS ซึ่งช่วยในการวางแผนระยะยาวและกลยุทธ์การปรับตัว ความท้าทายและทิศทางในอนาคต

2) **การวิเคราะห์เชิงคาดการณ์** โดยนำ Generative AI มาผสานรวมข้อมูล GIS ในอดีตสามารถคาดการณ์สถานการณ์ทางการเกษตรในอนาคตได้ เช่น การแพร่กระจายของศัตรูพืชหรือโรคพืชที่อาจเกิดขึ้น ทำให้สามารถกำหนดมาตรการล่วงหน้า และช่วยให้เกษตรกรสามารถนำวิธีการจัดการแบบตรงเป้ามาใช้ได้

3) **การจัดการทรัพยากร** การใช้ Generative AI และ GIS ร่วมกัน ช่วยให้การใช้น้ำและปุ๋ยมีประสิทธิภาพ โดยสามารถระบุพื้นที่การใช้งานที่แม่นยำ ลดของเสีย และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้เหลือน้อยที่สุด

4) **การเพิ่มผลผลิต** อัลกอริทึม Generative AI สามารถวิเคราะห์ข้อมูล GIS เพื่อปรับรูปแบบการปลูกและความหนาแน่นให้เหมาะสม ทำให้ผลผลิตพืชเพิ่มขึ้น และการใช้ที่ดินมีประสิทธิภาพมากขึ้น จะเห็นได้ว่า การผสมผสานระหว่าง Generative AI และ GIS เป็นมากกว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเป็นการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ไปสู่แนวทางปฏิบัติด้านการเกษตรที่ชาญฉลาดและยั่งยืนมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องสามารถตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างตรงจุดและทันท่วงที เช่น การเตือนภัยให้เกษตรกรเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นภัยธรรมชาติ โรคระบาด หรือศัตรูพืช อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพด้านความมั่นคงทางอาหาร และช่วยลดความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรจากการติดตามสถานการณ์แบบ real-time และการคาดการณ์ผลผลิตที่มีความแม่นยำมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การบูรณาการ Generative AI เข้ากับ GIS ของภาคเกษตรไทยยังมีข้อจำกัดและความท้าทายหลายประการ เช่น ข้อกังวลด้านความเป็นส่วนตัวของข้อมูล การพัฒนาแบบจำลอง AI ต้องปรับให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมทางการเกษตรที่หลากหลาย การรับรองการเข้าถึงสำหรับเกษตรกรรายย่อย การปรับปรุงแพลตฟอร์มที่ใช้งานง่ายสำหรับเกษตรกร ซึ่งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันเพื่อเร่งพัฒนาและแก้ไขข้อจำกัดต่าง ๆ เหล่านี้ต่อไป

5. การดำเนินงานด้านการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลของศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ

ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติได้จัดทำโครงการแบบจำลองในการประเมินและติดตามการผลิตสินค้าเกษตร (Crop Assessment & Monitoring) เชิงพื้นที่ ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์แบบอัตโนมัติจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อใช้ในการติดตามสถานการณ์เชิงพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องด้วยข้อมูลที่มีคุณภาพและมีความละเอียดเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ รวมถึงสามารถเปรียบเทียบความเหมาะสมระหว่างพื้นที่ ตลอดจนมีการเก็บประวัติของพื้นที่อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การวางแผนและพัฒนาภาคเกษตรมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการที่เกษตรกรสามารถเลือกที่ตั้งและกิจกรรมการผลิตที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ และสามารถบริหารจัดการการผลิตและความเสี่ยงในระดับแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในอนาคตจะพัฒนา Generative AI อย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยตรวจจับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศหรือภาพถ่ายดาวเทียมในช่วงเวลาต่าง ๆ เช่น **การพยากรณ์และติดตามภัยพิบัติ** โดยการนำ Generative AI มาใช้ร่วมกับ GIS เพื่อประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ เช่น ข้อมูลสภาพอากาศ ข้อมูลดาวเทียมและข้อมูลภูมิศาสตร์ เพื่อคาดการณ์

ความเสี่ยงและโอกาสในการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง และพายุ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ นำไปใช้เตือนภัยเกษตรกรในการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังสามารถใช้ในการจัดการความเสียหายหรือการฟื้นฟูพื้นที่เสียหาย โดยการนำ Generative AI มาสร้างแบบจำลองความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และนำ GIS มาใช้ในการจัดทำ แผนที่พื้นที่เสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งสามารถช่วยให้เกษตรกรประเมินความเสียหาย ที่เกิดขึ้นกับพืชผลและทรัพย์สิน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดลำดับความสำคัญของพื้นที่ ที่ต้องได้รับการฟื้นฟูก่อน รวมทั้งสามารถติดตามความคืบหน้าของการฟื้นฟูและประเมินประสิทธิภาพ ของมาตรการฟื้นฟูได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2023). [Google Earth Engine for Landcover Classification Model \(Rice Focus\)](#). สถานภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ภาคเหนือตอนล่าง.
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2023). [ChatGPT กับภาคการเกษตร](#). สืบค้นจาก https://www.opsmoac.go.th/km-km_article-files-451091791792
- สิทธิศักดิ์ หมูคำหล้า. (2023). [เทคนิคการวิเคราะห์ Geospatial Big Data on Google Earth Engine](#). บุคแอนด์กราฟิกดีไซน์.
- Bolton, D.K. & Friedl, M.A. (2013). [Forecasting crop yield using remotely sensed vegetation indices and crop phenology metrics](#). Agricultural and Forest Meteorology, 173, 74-84.
- Dan Vasile. (2023). [Artificial Intelligence](#). สืบค้นจาก https://www.linkedin.com/posts/anthony-mensier_at-last-a-diagram-about-ai-that-makes-activity-7118072986212929536-2vCC/?trk=public_profile_like_view
- Gartner, Inc., (2023). [Gartner Experts Answer the Top Generative AI Questions for Your Enterprise](#). สืบค้นจาก <https://www.gartner.com/en/topics/generative-ai>
- Gumma, M.K. et al. (2019). [Mapping drought-induced changes in rice area cultivated in the Krishna River Basin](#). India. Remote Sensing, 11, 2129.
- Liu, T. et al. (2020). [Mapping maize water stress based on UAV multi-spectral remote sensing technology](#). Remote Sensing, 12, 3087.
- McKinsey & Company. (2023). [What is AI?](#). สืบค้นจาก <https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-ai>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายฉันทานนท์ วรรณเขจร

นายวินิต อธิสุข

นางสาวกัลยา สงรอด

นางสาวตาปี วัชรางกูร

เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายระบบเศรษฐกิจการเกษตร

คณะผู้จัดทำ

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2566 และแนวโน้มปี 2567

นางสาวพนิดา ไพบูลย์จิตต์อารี

นายสุคนธ์ คงกลม

นางสาวมินท์ฐิตา ธนวงศ์จรสิน

นางสาวน้ำทิพย์ เมืองอินทร์

นายพงษ์พีระ มุขแจ้ง

นายวาธิคร ศรีวิราช

นายธนิต อุปมายันต์

นางสาวกัลย์สุดา ส่งสวัสดิ์

นางสาวศศิธร เพชรสถิตย์

นายจิรายุ จะเรียมพันธุ์

นายชิติพันธุ์ เชิดชูไชย

นายรัฐภูมิ อธิรัตน์

นางสาวธัญลักษณ์ ทิพย์มณฑะทิย

ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์

และประมาณการเศรษฐกิจการเกษตร

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

Office of Agricultural Economics

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

www.oae.go.th